

T.C.
MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI

İLKÖĞRETİM 8. SINIF MATEMATİK DERS
KİTAPLARI İLE İLGİLİ
ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Yunus KURTULMUŞ

Hatay- 2010

T.C.

**MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI**

**İLKÖĞRETİM 8. SINIF MATEMATİK DERS
KİTAPLARI İLE İLGİLİ
ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Yunus KURTULMUŞ

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Melis MİNİSKER

Hatay- 2010

ONAY

YUNUS KURTULMUŞ Tarafından Hazırlanan “**İLKÖĞRETİM 8. SINIF MATEMATİK DERS KİTAPLARI İLE İLGİLİ ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ**” adlı bu çalışma jüri tarafından lisansüstü öğretim yönetmeliğinin ilgili maddelerine göre değerlendirilip oybirliği / oyçokluğu ile **İLKÖĞRETİM ANA BİLİM DALINDA YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir

Jüri Üyeleri	İmza
Doç. Dr. Melis MİNİSKER (Tez Danışmanı - Başkan)	
Yrd. Doç. Dr. Cengiz TÜYSÜZ (Üye)	
Yrd. Doç. Dr. Yunus KARAKUYU (Üye)	

Yunus Kurtulmuş Tarafından Hazırlanan “**İlköğretim 8. Sınıf Matematik Ders Kitapları İle İlgili Öğretmen Görüşleri**” adlı tez çalıŐmasının yukarıda imzaları bulunan jüri üyelerince kabul edildiğini **onaylarım.**

Doç. Dr. Yakup BULUT
Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans çalışmamın başlangıcından bitimine kadar değerli görüş ve önerileriyle beni yönlendiren ve araştırma boyunca her türlü desteği sağlayan, fikirleriyle bana yol gösteren değerli hocam ve tez danışmanım Doç. Dr. Melis MİNİSKER'e sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Araştırmanın anket kısmının oluşturulmasında büyük emeği geçen Yrd. Doç. Dr. Bayram ÖZER'e ve araştırmanın uygulama aşamasının gerçekleştirilmesine katkıda bulunan, değerli zamanlarını ayırarak ilgi ve yardımlarını esirgemeyen tüm Osmaniye'deki ilköğretim okullarındaki idarecilerine ve öğretmenlerine teşekkür ederim. Ayrıca, yüksek lisans eğitimim boyunca görüş ve önerileri ile önemli katkıları bulunan MKÜ Eğitim Fakültesi hocalarına ve iş arkadaşlarıma da teşekkür ederim.

Ayrıca, araştırmanın başından sonuna kadar bana yardımcı olan ağabeyim Mehmet KURTULMUŞ'a teşekkür ederim.

Yunus KURTULMUŞ
Yüksek Lisans Öğrencisi

İLKÖĞRETİM 8. SINIF MATEMATİK DERS KİTAPLARI İLE İLGİLİ ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Yüksek Lisans Tezi, Yunus KURTULMUŞ

İlköğretim Anabilim Dalı Yüksek Lisans tezi, 2010

Danışman: Doç. Dr. Melis MİNİSKER

ÖZET

Bu araştırmanın amacı; İlköğretim matematik öğretmenlerinin 8. sınıf matematik ders kitapları ile ilgili görüşlerinin belirlenmesidir. Bu araştırma 2009–2010 eğitim öğretim yılında Osmaniye il merkezinde bulunan ilköğretim okullarında görev yapan matematik öğretmenlerine uygulanan, anket uygulaması ile gerçekleştirilmiştir. Uygulama sonunda elde edilen bilgiler istatistiksel olarak karşılaştırılmıştır.

Araştırma da ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. Bu araştırma ile öğretmenlerin çeşitli değişkenlere göre 8. sınıf matematik ders kitabı hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmada veri toplamak amacıyla anket hazırlanmış ve bu ölçeğin güvenirlik (cronbach alpha) değeri 0,87 olarak elde edilmiştir.

Araştırmanın amacı doğrultusunda uygulamaya katılan öğretmenlerin, araştırma konusu olan ders kitabı hakkındaki görüşlerine ilişkin frekans, yüzde ve aritmetik ortalama değerleri ile ders kitabı hakkında öğretmen görüşleri ölçeğinin alt boyutları arasında anlamlı farkın olup olmadığını belirlemek amacıyla varyans analizi ve bağımsız gruplar t testi yapılmıştır.

Veriler doğrultusunda elde edilen bulgular incelendiğinde; ankete katılan öğretmenlerin kitabın yardımcı kaynaklara ilişkin özelliklerine katıldıkları fakat görsel, biçimsellik, içerik alıştırmaya ve değerlendirmeye ilişkin özelliklerine katılma konusunda kararsız kaldıkları görülmüştür. Aynı zaman da 8. sınıf matematik ders kitabı hakkında öğretmen görüşleri ölçeğinin alt boyutlarına ilişkin görüşleri çeşitli değişkenler bakımından incelenmiş $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir fark oluşturmadıkları görülmüştür.

ANAHTAR KELİMELER

Ders kitabı, Matematik, İlköğretim Matematik Öğretmeni

**TEACHERS' OPINIONS ABOUT PRIMARY SCHOOL 8th GRADE
COURSE BOOK**

**Master's Thesis, Yunus KURTULMUŞ
Primary Department Master's Thesis,2010
Thesis Advisor: Doç. Dr. Melis MİNİSKER**

ABSTRACT

The aim of this research is to determine the opinions of primary school maths teachers about 8th grade Maths course books. This research has been done with questionnarie which has applied to teachers carrying out their duties in 2009-2010 educational year in primary schools which locate in city centre in Osmaniye. The data gathered at the end of research has been compared statistically.

Associative search method has been used in research. This research aims to determine whether or not there is a difference among teachers' opinions about 8th grade Maths course book according to different variables. In research, a questionnarie has been prepared to collect data and its reliabiliaty level has been acquired as 0,87 (Alpha).

In line of research's aim , in order to determine whether or not there is a meaningful difference between frequency,percentage and arithmetic avarage belong to teachers' opinions about course book, analysis of variance and independent "t" test have been applied.

According to data, when the obtained indications were examined, that teachers attending questionnarie agree to fetaures of book as a assistant source but they have been uncertain about agreeing to features of book from the aspects of visuality,context, practise and evaluation has been acquired. At the same time ,teachers' opinions about 8th grade Maths course books according to the subscales of questionnarie have been examined from the aspects of different variables and that they don't compose a meaningful differences at $p < 0,05$ level has been understood.

KEY WORDS

Course book, Maths, Primary, Maths Teacher

İÇİNDEKİLER

DIŞ KAPAK	
İÇ KAPAK	
ONAY	
TEŞEKKÜR.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
EKLER LİSTESİ.....	vi
TABLO LİSTESİ.....	vi

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	2
1.2. Problem Cümlesi.....	3
1.3. Alt Problemler.....	3
1.4. Araştırmanın Amacı.....	4
1.5. Araştırmanın Önemi.....	4
1.6. Sayıtlar.....	4
1.7. Tanımlar.....	5
1.8. Kısaltmalar.....	5

İKİNCİ BÖLÜM

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	6
2.1. Ders Kitabı	6
2.1.1. Çalışma Kitabı.....	8
2.1.2. Öğretmen Kılavuz Kitabı.....	9
2.2.Ders Kitabının Özellileri	10
2.2.1.Görsellik.....	10
2.2.2.Biçimsel.....	12
2.2.3.Alıştırma ve Değerlendirme.....	14
2.2.4.İçerik.....	16
2.3.İlgili Araştırmalar	18

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.YÖNTEM.....	27
3.1.Araştırmanın Yöntemi.....	27
3.2.Evren ve Örneklem.....	27
3.3.Veritoplama Araçları.....	27
3.3.1.Ölçeğin Güvenirlik Çalışması.....	28
3.3.2. Ölçeğin Yapı Geçerliliği.....	28
3.4.Verilerin Analizi.....	29

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4.BULGULAR VE YORUM.....	30
4.1.Öğretmenlerin Sorulara Vermiş Oldukları Cevapların Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	30
4.1.1.Öğretmenlerin Kitabın Görsel Özelliklerine İlişkin Görüşleri.....	30
4.1.2.Öğretmenlerin Kitabın Biçimsel Özelliklerine İlişkin Görüşleri.....	33
4.1.3.Öğretmenlerin Kitabın Alıştırma ve Değerlendirme İle İlgili Özelliklerine İlişkin Görüşleri.....	37
4.1.4.Öğretmenlerin Kitabın Yardımcı Materyaller Özelliklerine İlişkin Görüşleri.....	41
4.1.5. Öğretmenlerin Kitabın İçerik Özelliklerine İlişkin Görüşleri.....	45
4.2.Matematik Ders Kitaplarına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılması.....	49
4.2.1. Cinsiyet Değişkenine Göre 8. Sınıf Matematik Ders Kitaplarının Alt Boyutlarına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılması.....	49

4.2.2. Hizmet Süresi Değişkenine Göre 8. Sınıf Matematik Ders Kitabına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılması.....	50
4.2.3. Mezun Olunan Eğitim Kurumu Değişkenine Göre 8.Sınıf Matematik Ders Kitabına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılması.....	51
4.2.4. Eğitim Durumu Değişkenine Göre 8.Sınıf Matematik Ders Kitabına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılması.....	52
4.2.5. Öğretmenlerin Ders Kitabını Seçmek İstedikleri Yönteme Göre 8. Sınıf Matematik Ders Kitabına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılması.....	53

BEŞİNCİ BÖLÜM

5.SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	55
5.1.Sonuç ve Tartışma.....	55
5.2.Öneriler.....	60
KAYNAKÇA	61

EKLER LİSTESİ

Ek. 1. Veri Toplama Araçları.....	69
Ek. 2. Araştırma İzin Yazısı.....	75

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Öğretmenlerin Kitabın Görsel Özelliklerine İlişkin Her Bir Maddeye Verdikleri Yanıtların Yüzde ve Frekans Dağılım Sonuçları.....	30
Tablo 2: Öğretmenlerin Kitabın Biçimsel Özelliklerine İlişkin Her Bir Maddeye Verdikleri Yanıtların Yüzde ve Frekans Dağılım Sonuçları.....	33
Tablo 3: Öğretmenlerin Kitabın Alıştırma ve Değerlendirme Özelliklerine İlişkin Her Bir Maddeye Verdikleri Yanıtların Yüzde ve Frekans Dağılım Sonuçları.....	37

Tablo 4: Öğretmenlerin Kitabın Yardımcı Materyaller Özelliklerine İlişkin Her Bir Maddeye Verdikleri Yanıtların Yüzde ve Frekans Dağılım Sonuçları.....	41
Tablo 5: Öğretmenlerin Kitabın İçerik Özelliklerine İlişkin Her Bir Maddeye Verdikleri Yanıtların Yüzde ve Frekans Dağılım Sonuçları.....	45
Tablo 6: Öğretmenlerin Cinsiyetleri Açısından 8. Sınıf Matematik Ders Kitabı Hakkında Öğretmen Görüşleri Ölçeği Alt Boyutları Arasında Yapılan t Testi Sonuçları.....	50
Tablo 7: Öğretmenlerin Hizmet Süreleri Açısından 8. Sınıf Matematik Ders Kitabı Hakkında Öğretmen Görüşleri Ölçeği Alt Boyutları Arasında Yapılan (Varyans Analizi) Çoklu Karşılaştırma Benferroni Test Sonuçları.....	51
Tablo 8: Öğretmenlerin Mezun Olduğu Kurumlar Açısından 8. Sınıf Matematik Ders Kitabı Hakkında Öğretmen Görüşleri Ölçeği Alt Boyutları Arasında Yapılan (Varyans Analizi) Çoklu Karşılaştırma Benferroni Test Sonuçları.....	52
Tablo 9: Öğretmenlerin Eğitim Durumları Açısından 8. Sınıf Matematik Ders Kitabı Hakkında Öğretmen Görüşleri Ölçeği Alt Boyutları Arasında Yapılan (Varyans Analizi) Çoklu Karşılaştırma Benferroni Test Sonuçları.....	53
Tablo 10: Öğretmenlerin Ders Kitabını Seçmek İstedikleri Yöntem Açısından 8. Sınıf Matematik Ders Kitabı Hakkında Öğretmen Görüşleri Ölçeği Alt Boyutları Arasında Yapılan (Varyans Analizi) Çoklu Karşılaştırma Benferroni Test Sonuçları.....	54

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

Eğitim ve öğretimde genel ve özel hedeflere ulaşmada ders kitaplarının önemli bir yeri bulunmaktadır. Bu bakımdan ders işleme sürecinde kullanılan kitapların seçimi konusunda eğitimcilerin dikkatli olmaları gerekmektedir. Özellikle matematik dersinin genel anlamda diğer derslere göre zor, eğlencesiz ve sıkıcı olarak algılanmasında matematik ders kitaplarının da payının olduğu düşünülebilir (Duman vd., 2001).

Ders kitaplarının seçiminde iyi hazırlanmış ve eğitim öğretimde etkili kullanılabilir özelliği olmasına dikkat edilmelidir. Alkan (1979) iyi hazırlanmış ders kitabını hem öğretmen hem de öğrenci için yararlı olarak görmektedir. Bu açıdan değerlendirildiğinde ders kitaplarının öğretmen ve öğrenci için birer kılavuz kaynak olduğu düşünülebilir. Dolayısıyla, iyi bir ders kitabının seçilmiş olması, öğretmenin eğitim ve öğretim hedef ve kazanımlarının öğrencide yerleşmesini ve kalıcı hale gelmesini sağlayabilir.

Yenilenen ilköğretim programında öğretmen yol gösterici olarak belirlenmiş olup, öğrencilerin de araştırma becerilerinin geliştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Bu bağlamda, öğrencinin en yakın kaynaktan başlayarak araştırma yapması düşünüldüğünde ders kitapları öne çıkmaktadır. Çünkü öğrenci öğretmen rehberliğinde ilk ve temel bilgileri ders kitaplarından kazanmaktadır. Bu aşamada ders kitabı öğrenciye düşünmesi ve araştırması bakımından ipuçları verebilir (Binbaşoğlu,1994).

Ders kitaplarının özellikle, ilköğretimde önemi daha da büyüktür(Kılıç vd, 2001). İlköğretim, matematiksel kavram ve becerileri kazandırmada bir başlangıç dönemidir. Öğrenci bu dönemde ilk kez matematikle karşılaşmıştır ve matematik dersi hakkında ilk izlenimlerini edinmektedir. Bu nedenle ilköğretim çağındaki çocuklar için matematik ders kitabının önemli bir yeri vardır. Eğitimcilerin özellikle bu dönemde ders kitaplarının seçimiyle ilgili daha dikkatli davranmaları ve öğrencilerin gelişim düzeylerini dikkate almaları önemlidir.

1.1. Problem Durumu

Yenilenen ilköğretim programı ile ders kitaplarında da düzenlemeler yapılmıştır. Belirlenen programa hizmet edecek ders kitapları oluşturulmuştur. Bu kitaplar; öğretmen kılavuz kitabı, öğrenci ders kitabı ve öğrenci çalışma kitaplarıdır. Yenilenen ve düzenlenen bu kitaplarla ilgili öğretmenlerin görüşlerinin çeşitli değişkenler bakımından aralarında fark olup olmadığının belirlenmesi bu çalışmanın en temel problemi olarak görülmüştür. Ayrıca, öğretmenlerin araştırmada kullanılan ölçeğin alt boyutlarına yönelik görüşleri de belirlenmeye çalışılmıştır.

Çakır'ın(Çakır;2006) da belirttiği gibi, bir ders kitabının etkili olabilmesi için; ders kitabının programla örtüşmesi, ders kitabındaki sözel ve görsel bilgilerin öğrencilere hitap etmesi yanında ders kitabıyla birlikte yardımcı materyallerin de kullanıma sunulması gerekmektedir. Bu anlayış doğrultusunda 2005–2006 öğretim yılında tüm ülkede uygulanmaya başlayan yeni ilköğretim programı ile birlikte ders kitapları; öğrenci çalışma kitabı ve öğretmen kılavuz kitabı ile birlikte öğretmen ve öğrencilerin istifadesine sunulmuştur. Bu aşamada öğretmenlerin bu kitaplar hakkında neler düşündüğünün tespit edilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Hazırlanan bu ders kitapları eğitim-öğretim araçları arasında özel bir yere sahip olmasından dolayı uygun nitelikte olması gerekir. Ders kitaplarının esas belirleyici özelliklerinin başında onların öğrenciler için düzenlenmiş olmaları daha sonra ise ayrıntılı bilgi verme, bilgiler arasındaki ilişkileri açıklama, öğrenciye bildiklerini tekrar ettirme, pekiştirme gibi üstün özelliklere sahip olmaları gelir. İyi bir ders kitabı nasıl olmalıdır? Günümüzde okutulan ders kitapları amaçlanan hedeflere ne kadar uygundur? Ders kitaplarından neler beklenilmelidir? (Yılmaz vd, 1998). Bu soruların cevabının öğretilmeye verilmemiş olması ilgili alanda bir eksiklik olarak durmaktadır.

Öğrencilere eğitim programları ile ilgili etkinliklerde üzerinde çalıştıkları konularda bilgi sağlayan, belirli ipuçları veren ve onları hedefler doğrultusunda geçerli davranışlar kazanmak üzere inceleme ve araştırma yapmaya yöneltten bir ortam ve öğretme-öğrenme süreçlerinin öğelerinden biride ders kitaplarıdır (Arseven,

2003). Bu açıdan düşünüldüğünde ders kitaplarının en önemli kullanıcılarından biri olan öğretmenlerin ders kitaplarını bu yönden değerlendirmeleri gerekmektedir.

Ders kitapları hazırlanırken uygulayıcı konumunda olan öğretmenlerin görüşlerine de önem verilmelidir. Her öğretim yılı sonunda okutulan ders kitapları öğretmenler tarafından değerlendirilir ve bu değerlendirmeler Milli Eğitim Bakanlığı tarafından dikkate alınırsa öğretimdeki başarının artacağı ifade edilmektedir (Esirgemez, 1995). Bundan dolayı da yapılacak olan bu araştırma ile 2005 yılında uygulamaya konulan öğretim programlarına uygun olarak hazırlanan ilköğretim matematik ders kitaplarının ve ders kitaplarına yardımcı materyallerin öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi ve ortaya çıkan aksaklıkların giderilmesi için önerilerin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu nedenle, ders kitaplarının incelenmesi ve değerlendirilmesi sonucunda daha kaliteli kitaplara doğru bir yönelim sağlanacağı düşünülmektedir.

1.2. Problem Cümlesi

Öğretmenlerin çeşitli değişkenlere göre 8. sınıf matematik ders kitabı hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

1.3. Alt Problemler

- 1- Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre 8. sınıf matematik ders kitabı hakkında öğretmen görüşleri ölçeğinin alt boyutları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- 2- Öğretmenlerin hizmet sürelerine göre 8. sınıf matematik ders kitabı hakkında öğretmen görüşleri ölçeğinin alt boyutları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- 3- Öğretmenlerin mezun olduğu eğitim kurumuna göre 8. sınıf matematik ders kitabı hakkında öğretmen görüşleri ölçeğinin alt boyutları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- 4- Öğretmenlerin eğitim durumuna göre 8. sınıf matematik ders kitabı hakkında öğretmen görüşleri ölçeğinin alt boyutları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- 5- Öğretmenlerin ders kitaplarını seçmek istedikleri yöntemlere göre 8. sınıf matematik ders kitabı hakkında öğretmen görüşleri ölçeğinin alt boyutları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Bu alt problemlere ek olarak, öğretmenlerin 8. sınıf matematik ders kitabı hakkında öğretmen görüşleri ölçeğinin alt boyutlarına vermiş olduğu yanıtlar tek tek incelenmiş ve tablolar yardımıyla frekans ve yüzdelik değerler hesaplanmıştır.

1.4. Araştırmanın Amacı

Öğretmenlerin çeşitli değişkenlere göre 8. sınıf matematik ders kitabı hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amaçlanmıştır.

1.5. Araştırmanın Önemi

Ders kitapları hazırlanırken uygulayıcı konumunda olan öğretmenlerin görüşlerinin de dikkate alınması gerekmektedir. Esirgemez'in (1995) belirttiği gibi, her öğretim yılı sonunda okutulan ders kitapları öğretmenler tarafından değerlendirilir ve bu değerlendirmeler Milli Eğitim Bakanlığı tarafından dikkate alınır. Bu değerlendirme sonuçları başarıya artacağı aşikârdır. Bu araştırmada 2005 yılında uygulamaya konulan öğretim programlarına uygun olarak hazırlanan ilköğretim matematik ders kitapları ve ders kitaplarına yardımcı materyallerle ilgili öğretmen görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. İlgili alanda 8. sınıf ders kitaplarına yönelik bir çalışmaya rastlanmadığı için araştırmanın bu alandaki eksikliği gidereceği düşünülmektedir.

Ayrıca bu çalışmanın bu alanda çalışmalarda bulunacak araştırmacılara yol göstermesi bakımından önemli olduğu düşünülmektedir.

1.6. Araştırmanın Sayıltıları

- 1- Araştırmada, öğretmenlerin anketi içtenlikle cevapladıkları varsayılmıştır.
- 2- Araştırmada kullanılan ölçme araçlarının hazırlanmasında alınan uzman görüşlerinin yeterli olduğu varsayılmıştır.
- 3- Uygulanacak anketlerin araştırma için yeterli olduğu varsayılmıştır.

1.7. Tanımlar

Ders kitabı: Ders kitabı, ders konularına ait bilgileri, öğrencilerin kendi kendilerine okuyarak, sıralı ve doğru bir biçimde öğrenmeleri için kullanılmak üzere, öğretim programlarına uygun biçimde ve özel bir amaç ile hazırlanmış yazılı bir metindir(Hesapçioğlu, 1994:271).

Matematik: Baykul (1994), matematiğin, ardışık soyutlama ve genellemeler süreci olarak geliştirilen fikirler (yapılar) ve bağıntılardan oluşan bir sistem olduğunu belirtmiştir.

1.8. Kısaltmalar

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

Bkz: Bakınız

Akt: Aktaran

\bar{X} : Aritmetik ortalama

ss: Standart sapma

f: Frekans

t: t testi değeri

%:Yüzde

İKİNCİ BÖLÜM

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Ders Kitabı

Ders kitaplarının birçok tanımı bulunmaktadır. Aydın (2001: 8) ders kitaplarını, “Eğitim programlarında belirlenen amaçlar doğrultusunda; öğretim programlarındaki derslerin içeriği ile ilgili bilgileri öğrencilere sunan, pekiştirme, sınava hazırlama ve öğrenme hızlarına uygun çalışma olanağı sağlayan bir materyal” biçiminde tanımlarken, Hesapçioğlu (1994: 271) ise, “ders konularına ait bilgileri, öğrencilerin kendi kendilerine okuyarak, sıralı ve doğru bir biçimde öğrenmeleri için kullanılmak üzere, öğretim programlarına uygun biçimde ve özel bir amaç ile hazırlanmış yazılı bir metin” olarak tanımlamaktadır. Her iki tanımın ortak özelliği ders kitaplarının öğretim programına göre hazırlanmasıdır. Bu bağlamda, ders kitaplarının seçilmesinde öğretim programı ile uyumu önemlidir.

Öğretim sürecinde ders kitapları bilgi, beceri ve özellikleri öğrencilere kazandıracak faaliyetleri içermesi ve bu faaliyetlere rehberlik edici nitelikte olmalıdır (Ünsal ve Güneş, 2003). Dolayısı ile ders kitabı olarak belirlenecek kitaplarda bu özelliklerin olmasına dikkat edilmelidir.

Milli Eğitim Bakanlığının 17.03.2004 tarih ve 25405 sayılı Resmi Gazete’de yayımladığı “Milli Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliği”ne göre ders kitapları şu özellikleri içerir:

- 1- Anayasaya ve kanunlara aykırı hususları içeremez.
- 2- 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununda yer alan Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçlarında belirtilen "Atatürk İlke ve İnkılâplarına ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk Milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin millî, ahlâkî, insanî, manevî ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış

hâline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek" hükmüne ve Türk Millî Eğitiminin Temel İlkelerine uygun olarak hazırlanır.

3- Temel insan haklarına aykırılık taşıyamaz. Cinsiyet, ırk, din, dil, renk, siyasi düşünce, felsefî inanç, mezhep ve benzeri ayrımcılık içeremez.

4- Bilimsel ilke ve yöntemlere uygun olarak hazırlanır.

5- Reklam niteliğinde öğeleri içeremez (MEB, 2004).

Ders kitabı, kaynak kitap, el kitapçığı, kılavuz kitapçığı gibi pek çok kitap çeşidi vardır. Öğretimde öğretmenin temel yardımcısı olan bu kitaplar gücünü daha iyi kullanması ve dersini daha sistematik anlatmasına imkan verir. Ancak öğretmenin kitabın tutsağı olmaması gerektiğini de bilmesi gerekir. Kitap sınıfın öğretmeni değildir, sadece öğretmene yardımcı bir materyaldir (Küçükahmet, 1999).

Ders kitabı olarak seçilen materyalin programın kazanımlarına yönelik, öğrencinin gelişim özelliklerine uygun, ilgi çekici, kullanışlı ve ekonomik olması gibi bir takım özellikleri bulunması gerekir (Demirel, 2000). İşeri (2003: 69) de ders kitaplarının kazanımlarla ilgili, kılavuzluk yapma, öğrencinin hazırbulunuşluk düzeyini artırma ve kişiliğini geliştirme gibi işlevlerinin olması gerektiğini belirtmektedir. Bu bakımdan ders kitaplarının özellikle de öğretim programlarının kazanımlarına uygun olarak seçilmesi ve öğrencin gelişim düzeyine uygun olması önemlidir.

Tosunoğlu vd.'leri (2001: 52) ders kitaplarını diğer ders araç gereçlerinden ayırt eden bir takım özelliklerini şu şekilde sıralamışlardır. Bunlar;

- 1- İlgilileri uyarır.
- 2- Zamandan tasarruf sağlar.
- 3- Farklı zamanlarda birbirleriyle tutarlı içeriğin sunumunu sağlar.
- 4- Öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarının karşılanmasına yardımcı olur
- 5- Tekrar tekrar kullanılabilir.
- 6- İçeriğin anlaşılmasını kolaylaştırır.
- 7- Soyut bilgileri somutlaştırır.

Ders kitapları sınıfın öğretmeni olmayıp sadece öğretmene yardımcı kaynaklardır(Küçükahmet, 1999). Bu bağlamda, ders kitaplarının öğretmene birçok faydası vardır. Tosunoğlu vd. 'leri (2001: 78-80) bu yararları şu şekilde sıralamıştır;

- 1- Dersin nasıl işlenmesi ile ilgili öğretmene fikir verir, yol gösterir.
- 2- Öğretmenin işini kolaylaştırır, derse hazırlıklı gelmesine yardım eder.
- 3- Öğretmene yöntem ve teknik seçiminde yol gösterir.
- 4- Öğretmenin kendini geliştirmesine yardım eder.
- 5- Öğretmenin, öğrenciye ödev vermesinde kaynaklık eder.
- 6- Öğretmene, plan hazırlamada kaynaklık eder.
- 7- Öğretmene zaman kazandırır.
- 8- Öğretmenin aktif ders işlemesine yardımcı olur.

2.1.1. Çalışma Kitabı

Öğrencilerin ders kitaplarını tam ve düzenli kullanabilmeleri için yardımcı materyallere ihtiyaç vardır. Öğrenci için, en temel yardımcı kaynak çalışma kitaplarıdır. Çalışma kitapları, öğrencinin öğrenme etkinliklerini kendi başına yapmalarını sağlar. Bu bağlamda her ders kitabının bir çalışma kitabının olması, ders kitaplarının daha kullanışlı olmasını sağlar (Kılıç ve Seven, 2005: 34). Ders kitaplarında öğrenilen bilgilerin oturaklaşması amacıyla yardımcı materyallerden istifade edilmelidir. Bu amaçla, ders kitaplarında yer alan konulara yönelik alıştırıcı etkinlikler, sorular ve çalışma sayfaları bulunan çalışma kitapları oluşturulmalıdır.

MEB'e (MEB, 2004) göre, çalışma kitabı, ilgili öğretim programlarında yer alan amaç ve açıklamalar doğrultusunda dersin öğrenilmesini kolaylaştıracak ve öğrencilerin yeteneklerinin geliştirilmesine yardımcı olacak çeşitli örnek, alıştırma, işlenen ünitelerle ilgili internet adresleri, okuma kaynakları ve diğer etkinlikleri kapsayan basılı eser ile üniteleri görsel ve işitsel yönden destekleyen CD, DVD, VCD gibi ek materyalleri kapsayan settir. Bu tanım doğrultusunda çalışma kitabı sadece tek bir kitaptan oluşmamaktadır. Ders kitabının destekler tarzda hazırlanan materyalleri kapsamaktadır.

Erden'e (1997: 183) göre, ders kitaplarına bağlı olarak hazırlanmış öğrencilerin dersin hedeflerini daha iyi kazanmalarını, alıştırma yapmalarını sağlayan

kitaplardır. Bu kitaplarda ders kitapları gibi örgütlenmiş bir yapıya sahip olmalıdır. Çalışma kitaplarında öğrenmeyi kolaylaştırıcı etkinlikler ve sorular yer almalıdır. Ayrıca, aydınlatıcı resimlere, şemalara ve grafiklere yer verilir.

Kılıç ve Seven'e (2002: 164) göre iyi hazırlanmış bir öğrenci çalışma kitabında aşağıdaki hususların bulunması gereklidir.

- 1- Ders kitabının etkili kullanımına rehberlik eder.
- 2- Öğrenci düzeyinde çalışmalara veya alıştırmalara yer verir.
- 3- Farklı türde sorular bulundurur.
- 4- Oyunlar, bulmacalar vb. eğlendirici etkinliklere yer verir.
- 5- Sorular ve aktiviteler öğrencilerin kendi kendilerini değerlendirmelerine imkan verir.
- 6- Renkli ve çekicidir.

2.1.2. Öğretmen Kılavuz Kitabı

“İlgili öğretim programlarında yer alan hedef ve açıklamalar doğrultusunda ders kitabının daha etkili kullanımını sağlayacak çeşitli örnek, alıştırma; islenen ünitelerle ilgili internet adresleri, okuma kaynakları ve diğer etkinlikleri kapsayan, öğretmenlerin yararlanması için hazırlanan basılı eser”i (MEB, 2004) olarak tanımlanan kılavuz kitaplar öğretmenlerin rehber kitabı niteliğindedir. Öğretmen matematik kılavuz kitabı incelendiğinde, içerik olarak, ilgili ders kitabı ve öğrenci çalışma kitaplarına bağlı kalındığı görülmektedir. Kılavuz kitap içerisinde, çalışma ve ders kitaplarında bulunan etkinlikler de yer almaktadır. Bu doğrultuda öğretmenin ilgili dersi işleme sürecinde yol gösterici bir konumdadır.

Kılıç ve Seven (2006) öğretmen kılavuz kitaplarının öğretmene yaratacağı etkinliklerde, bu etkinliklerin sıralanmasında ve nasıl yapılacağını göstermede rehberlik rolü üstlendiğini belirttikten sonra, öğretmene dersin işlenişinin daha planlı olmasına yardımcı olduğunu ifade etmektedir. Bu bağlamda, öğretmenin işini kolaylaştırabilir. Çünkü öğretmeni dersin işleniş konusunda karmaşıklıktan kurtarır.

Kılavuz kitaplar, öğretmene ilgili dersle kullanışlı öneriler sunar. Bu öneriler ilgili ders kitaplarındaki konuları geliştirmede öğretmene yardımcı olur. Aynı

zamanda, kılavuz kitaplarında bulunan bilgiler öğretmenin öğretim işini planlamasına yardım eder (Binbaşıoğlu, 1994). Bununla birlikte iyi hazırlanmış bir öğretmen kılavuz kitabının öğretmene birçok faydası bulunmaktadır. Bunları, Kılıç ve Seven (2002: 164) şu şekilde sıralamıştır.

- 1- Öğretmene planlamada rehberlik eder.
- 2- Dersin amaçlarını hatırlatır.
- 3- Ders kitabının öğrencilere nasıl daha verimli şekilde kullanılacağına dair bilgiler verir.
- 4- Derste kullanılacak alternatif etkinlikler sunar.
- 5- Dersin işlenişinde etkinliklerin planlanmasıyla ilgili rehberlik eder.
- 6- Başarının değerlendirilmesinde öğretmene hazır sorular sunar.
- 7- Derste kullanılacak araç-gereçlerin nasıl kullanılacağına dair bilgiler verir (Kılıç ve Seven, 2002: 164-165).

2.2. Ders Kitabının Özellikleri

2.2.1. Görsellik Özelliği

İnsanlar gördüklerinin %83'ünü, işittiklerinin %11'ini ve dokunduklarının %1,5'unu hatırlayabildikleri göz önünü alındığında (Oktaylar,2009:114), ders kitaplarının görsel açıdan düzenlenmesinin önemi ortaya çıkmaktadır. Ders kitaplarının görsel yönden düzenlenmesi öğrenciye anlatılmak istenen konuya yönelik ipuçları verir. Bu bakımdan, ders kitapları hazırlama sürecinde görsellik önemli yer tutmalıdır.

İşeri (2003: 71) ders kitaplarını hazırlayanların çocuğun gelişim özelliklerini ve dünyasını iyi tanınmasının önemine dikkat çekmiştir. Ayrıca, görsel öğelerin hazırlanacağı metinleri çok iyi araştırmalı, gözlem yapmalıdır. Kitabı hazırlayan yazar, yayıncı ve tasarımcılar arasında da uyum olmalıdır. Bunlara dikkat edilerek hazırlanan kitaplar öğrencinin algılaması ve öğrenmesine yardımcı olmada önemli rol oynar.

Ders kitaplarında bulunan görsel öğelerin eğitimin amacına hizmet edebilmesi için görsel öğelerin yerinde ve düzgün kullanılması gerekmektedir. Aksi halde, ilgili konunun anlaşılmasını güçlendiren ve öğrencinin dikkatini dağıtan bir hal alır. Bu bağlamda, görsel öğelerin yerinde ve düzgün kullanılması elzemdir.

Öğrencinin ilgi ve dikkatini çekebilmek amacıyla hazırlanan ders kitaplarının görsel öğeleri düzenlenirken bir takım özelliklere dikkat edilmelidir. Şimşek (1997: 69) bunları şu şekilde sıralamıştır.

- 1- Küçük sınıflara yönelik ders kitaplarında görsel öğeler, sözel öğelerden daha fazla yer almalıdır. Bu öğrencinin kitaba karşı ilgisini artırır ve öğrenmeyi kolaylaştırır.
- 2- Ders kitabındaki metinler özenle seçilmeli, özenle görselleştirilmeli ve estetik değerler içermelidir. Bu durum, çocuğun estetik duyarlılığının ve sanat anlayışının gelişmesini sağlar.
- 3- Görsel öğelerde kullanılan renkler açık, net, estetik, seviyeye uygun, konu ile bağlantılı ve anlaşılır olmalıdır. Doğru renkler dikkatin çekilmesini kolaylaştırır.

Ders kitaplarında bulunan görsel öğelerin rastlantısal bir şekilde oluşturulmasından ziyade belirgin özelliklere sahip olması gereklidir. Bu özellikler MEB tarafından şu şekilde sıralanmıştır (Duman vd.,2001).

- 1- Başlıklar görsel tasarım ilkelerine uygun verilmelidir.
- 2- Öğretime yardımcı unsurlar, öğrencilerin gelişim basamaklarına ve konulara uygun olmalıdır.
- 3- Öğretime yardımcı unsurlar (bellek destekleyiciler) estetik yönden uygun, net ve temiz baskılı olmalıdır.
- 4- Varsa istatistikî veriler en son bilgileri yansıtmalıdır.
- 5- Öğretime yardımcı unsurlar eğitim durumuna ilgi çekicilik getirmelidir. (Renklerde gerçekçilik, estetik, sayfa düzenleme, iyi algılama için büyüklük, ilişkisiz ayrıntılardan kaçınma)
- 6- Öğretim yaprakları düzenlenmelidir.
- 7- Her bir metin mantıksal bütünlük içerisinde düzenlenmelidir.
- 8- Bölüm uzunlukları işlenen konuların önemine uygun olmalıdır.
- 9- Yazı stili kolay okunabilir biçimde, süsten arınmış ve sade olmalıdır.
- 10- İçindekiler listesi doğru ve yeterince ayrıntılı olmalıdır.
- 11- Resim, harita, grafik vb. gerekli yerde kullanılmalıdır.
- 12- Resim, harita, fotoğraf vb. bulunduğu bölümün içeriğine uygun olmalıdır. Resimler, haritalar, tablolar vb. doğru ve anlaşılır olmalıdır.
- 13- Resmin, haritanın, fotoğrafın vb. başlığı ve alt yazıları açık ve doğru olmalıdır.
- 14- Resimlerde özellikle vurgulanması gereken elemanlara dikkat çekilmelidir.

Ders kitaplarının görsel öğelerinin hazırlanmasında renklerin önemi kaçınılmazdır. Renkler açık, net, estetiğe uygun ve konularla bütünlük sağlamalıdır. Yapılan araştırmalarda öğrencilerin kırmızı olarak gördüklerini daha uzun süre hatırladıkları ve sarı renge bakma eğiliminde oldukları tespit edilmiştir. Bu kapsamda, ders kitaplarında bulunan görsel öğelerin oluşturulmasında bu renkler uygun bir tarzda kullanılabilir. Bu sayede, hem görsel açıdan hem de öğrenme süreci açısından fayda bulunabilir (Yazar, 2003).

2.2.2. Biçimsel Özelliği

Ders kitabının biçimsel görünümü kitabın dış kapağından son sayfasına kadar geniş bir yelpazeyi içerir. Biçimsel görünüm kitabın dış sayfasında resim, fotoğraf, yazı gibi unsurlardan başlar, yazarın adı, yazar hakkında bilgi, yayınevi vb. gibi bilgilerle devam eder, kitabın iç sayfalarındaki resimler, yazılar, şekiller, tablolar vb faktörleri içine alarak ve son olarak da kaynakça dahil olmak üzere en dış kapağı kapsayarak sonlanır (Küçükahmet, 2003). Bu bakımdan bir kitabın biçimsel görünümü kitabın ilk sayfası ile son sayfası arasında ki bu sayfalar da dahil olmak üzere geniş bir alanı kapsar.

Ders kitaplarının dış kapağı biçimsel görünümün ele alınacağı ilk yerdir. Yazar'ın da (2003) belirttiği gibi dış kapak öğrencide ilk izlenimi oluşturmaktadır. Bu izlenim öğrencinin kitap hakkındaki düşüncesini belirlemede etkili olur. Dolayısı ile ders kitaplarının ciltlenmesinin, dış kapağının sağlamlığının ve görsel çekiciliğinin iyi olması öğrenciler açısından önemli etken olabilir.

Ders kitaplarının iç sayfa yapısı da biçimsel görünüm açısından dikkatle ele alınmaktadır. Tekbıyık'a (2006: 441-446) göre, ders kitaplarının okunabilir olması dersin konularının anlaşılmasını kolaylaştıracak ve öğrenci başarısını olumlu yönde etkileyecektir. Ders kitaplarının okunabilir olmasının yanı sıra, kenar boşluklarının geniş olması ve metinler arası mesafenin yeterli düzeyde olması okuyucunun dikkatini metin üzerinde toplamasını sağlamaktadır (Güçlü vd. 2001). Bundan dolayı sayfada tutarlı boşlukların olması ve sayfa boşluklarının öğrencilere not alma imkanı tanınması gerektiği düşünülebilir.

Bir ders kitabında anlatılan konunun öğrenci tarafından daha iyi ve hızlı anlaşılmasını ve somutlaştırılmasını sağlayan unsurlardan birisi de kitapta kullanılan görsel şekillerdir (Tosun vd., 2001). Bu açıdan değerlendirildiğinde ders kitaplarında kullanılan tablo, grafik vb. gibi görsel öğelerin sayfa içerisine düzenli bir şekilde yerleştirilmesi önemli olabilir. okuyucuyu ve dinleyiciyi sıkmadan bir karşılaştırma yapmak ve bir açıklamada bulunmak için en etkili yolun konunun tablo ve grafiklerle sunulması varsayıldığında (Ceyhan vd., 2004), tablo ve grafiklerin öğrenciler açısından faydalılığı daha açık görülmüş olur.

Biçimsel görünümü açısından ders kitaplarının yazı tipi ve boyutundan önemli olduğu düşünülmektedir. Ders kitaplarını bu açıdan değerlendiren Yazar (2003), yazı tipi seçilirken metnin ve okuyucuların amacının gözetilmesi gerekliliğinin vurgulanmıştır. Bunun yanı sıra, öğrencilerin dikkatini çekmek için bazı kelime ya da cümleler yazı boyutu değiştirme, renklendirme, kalın yazma, italik yazma ve yazı kutu içine alma gibi farklılıklarla konunun vurgulanabileceğini hatırlatır.

TSE'nin 10220 numaralı standardına göre yazı büyüklüğü ile ilgili belirlenen standart; 1-9 yaş için 12 punto, 12'den büyük olanlar için 10 punto büyüklüğünde harf kullanılmalıdır. Bu açıdan ders kitaplarının metinlerinin büyük harfle yazılmamasına ders kitaplarında çok çeşitli harfler kullanılmamasına dikkat edilmelidir. Harf çeşitlerinin de süslü olmamasına aksine sade olmasına dikkat edilmelidir (Oğuzkan, 1983: 305).

Ders kitaplarının biçimsel görünümünde dil de önemli yer tutmaktadır. Dil ve anlatımda kelimelerin doğru yazılmasının, kurallı cümlelerin kurulması, gereksiz kelimelere yer verilmemesi, yazılanların öğrenci seviyelerine ve sınıflarına uygun olması, dilbilgisi kuralları bakımından uygun düzeyde olması, kullanılan kavramların dikkatle seçilmesi gibi özelliklere dikkat edilmesi öğrenciyi ders kitabına daha yakın kılması ve öğrencinin kendine güveninin pekişmesini sağlayacağı düşünülmektedir (Kılıç ve Seven, 2002). Ders kitabından çıkan mesajların alıcıya dil sayesinde ulaştığı düşünüldüğünde (Dökmen,1996), dilin görsellik açısından değerlendirilebilirliği hakkında düşünmek faydalı olacaktır. Bu bakımdan, ders kitaplarındaki kelimelerin,

cümlelerin ve anlatım biçimlerinin çocuğun dil seviyesine ve dilbilgisi kurallarına uygun olması gerekmektedir (Çakır, 2006).

Araştırmalara göre öğrenciler bir ders kitabındaki metinlerin her cümlesini aynı önem ve dikkatle okumamakta; buna bağlı olarak da metinlerin her cümlesini aynı düzeyde anlamamaktadırlar. Bu sebeple kitabın öğrenciler tarafından okumasını ve okunulunun anlaşılır hale getirmesi için bir takım farklılıklar yapmak gerekli olabilir. Örneğin, metin içinde bazı yerler farklı karakterlerde yazılabilir ya da farklı renklendirmeler kullanılabilir (Güneş 2002: 114). Bu sayede sayfalar monoton bir düzenlemeden kurtulacak ve öğrencilerin dikkatleri sürekli açık tutulabilir. Böylece, öğrencinin ders kitabından istifadesi artabilir.

Ders kitabının biçimsel görünüm açısından kaliteli malzemelerin kullanılması gerekmektedir. Aksi halde öğrenci açısından kitaba karşı bir tavır oluşturulabilir. Sayın'ın (1996: 163) belirttiği gibi, öğrencinin eline almaya bile çekineceği ders kitabını sevmesi beklenemez. Böyle bir durumda, öğrencinin okuma arzusu ve okumayı sevmesi düşünülmemelidir. Bu bakımdan ders kitaplarının basımını üstlenen yayınevlerinin kaliteli malzeme kullanmaya dikkat etmesi gerekir. Aksi bir durumda, öğrencilerin kitabı sevmeleri açısından istenmeyen tavır ve tutumlar oluşabilir.

2.2.3. Alıştırma ve Değerlendirme Özellikleri

Öğretmen ve öğrenciye kendisini değerlendirme imkanı veren ders kitapları değerlendirme çalışmaları bölümüyle öğretimin başarılı bir şekilde yürütülmesine yardımcı olur. Alıştırma ve değerlendirme bölümleri ile ders kitapları öğrencinin ilgili derse ait kazanımlarına ulaşma düzeyini, ulaşmamışsa nedenlerini ve hangi noktada problemin olduğunu tespit etmede yararlı bir materyaldir (Yaşar, 2005). Bu yönüyle ders kitapları öğrencinin kendi kendisini değerlendirmesine olanak tanır.

Ders kitaplarında yer alan alıştırma ve değerlendirme bölümleri öğrenciyi hedefe (ilgili kazanıma) yönlendirecek ifadelerden oluşmalıdır. Bununla birlikte, bu bölümlerde hazırlık çalışmaları ve ilgi çekici ifadeler yer verilmedir (Bağcı, 2007). Bu ifadeler doğrultusunda, ders kitaplarının hazırlanması aşamasında bu özelliklere dikkat edilmelidir.

Ders kitaplarında alıştırma ve değerlendirme bölümleri önemli bir yere sahiptir. Alıştırma ve değerlendirme üç aşamadan oluşabilir. (Kılıç ve Seven, 2002: 70). Bunlar hazırlık çalışmaları, konu içi değerlendirme ve ünite değerlendirme aşamalarıdır. Hazırlık çalışmaları bölümü, öğrencilere ilgili konuya ön hazırlık yapmasını sağlamak amacıyla hazırlanır. Bununla birlikte, hazırlık çalışmaları bölümü, öğrencinin ilgi ve isteğini uyandırmalı, öğrencilerin ihtiyaç ve yaşantılarına uygun olmalıdır. Konuların sunumu ve değerlendirme bölümü öğrencilere ara değerlendirmelere yer verilmeli ve öğrencinin eksikliklerini gidermeye yönelik olmalıdır. Üniteyi değerlendirme bölümü ise, ilgili konunun kazanımlarının tümünü içeren sorulara yer vermelidir. Aynı zamanda, öğrencinin kendisini değerlendirmesine yardımcı olmalıdır.

Eğitimde değerlendirme, öğrencilerin eksikliklerini tespit etmek, başarılarını saptamak, onları belli programlara yönlendirmek, başvuru olan öğretim yönteminin etkinliğini anlamak, kullanılan eğitim programının uygun olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılır. (MEB, 2000: 17). Bu bakımdan, ders kitaplarında bulunan alıştırma ve değerlendirme bölümleri değerlendirmenin amacına uygun olmalıdır.

Binbaşıoğlu (1995) ders kitaplarının en önemli bölümlerinin çocukları araştırmaya sevk edecek olan çalışma ve araştırma bölümü olduğunu ifade ettikten sonra, bu bölümleri oluşturan soruların öğrencileri çalışma ve araştırmaya yöneltecek türde olması gerektiğini belirtmiştir. Şu halde, oluşturulacak alıştırma ve değerlendirme bölümlerine ait soruların özenle seçilmesi gerekmektedir.

1995 tarih ve 2434 sayılı Tebliğler Dergisinde ünite ve konu sonlarında yer alan değerlendirme çalışmalarının şu özelliklere sahip olması aranmaktadır.

1-Alıştırma, test, araştırma-inceleme, muhakeme etme, deney ve gözlem yapma hususlarına yer verilip verilmediği,

2-Bölüm ve ünite ile ilgili soruların, öğrencilere kazandırılması amaçlanan bilgi, beceri, tutum, tavır, davranış ve iş alışkanlıklarının tamamını kapsayacak şekilde işlenip işlenmediği,

3-Soruların, öğrencinin kendi kendini değerlendirmesine imkan sağlayıp sağlamadığı,

4-Soruların, öğrencileri henüz kazanamadıkları bilgi, beceri tutum ve davranışları kazandırmaya teşvik edip etmediği,

5-Araştırma, inceleme, deney ve gözlem konularının öğrencilerin farklı ilgi düzeyleri ve çevreleri dikkate alınarak belirlenip belirlenmediği özelliğine sahip olmalıdır.

Işık (2008: 73) öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun ders kitaplarındaki alıştırmaya, problem ve testler üzerine yoğunlaşmış bir beklentiye sahip olduğunu ifade eder. Bu kapsamda, bu bölümlerin çok geniş yelpazede ele alınması gerekmektedir.

2.2.4. İçerik Özelliği

Ders kitabının kullanımındaki amaç öğrencinin öğrenme sürecine bağlı olarak verilmesi gereken bilgileri vererek eğitimin amaçlarının gerçekleşmesine yardım etmektir. Bu bakımdan, içerik ders programlarının hedeflerine uygun olmalıdır (Cross and Cypher, 1961: 241; Akt; Çakır, 2006: 14-15). İçeriğin ders programına uygun olması ders kitaplarının eğitimin amacına katkı sağlayacağı açıktır.

Doyran (1997: 35-43) içeriğin toplumun gereksinimleri ile eğitimin hedeflerini kapsayıcı bütüncül bir yapıya sahip olmasını ifade eder. İçerik öğrencinin içinden çıktığı toplumun ilgi ve ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikte olmalıdır. Aynı zamanda da eğitimin hedeflerine hizmet etmelidir. Bu durumda, okulda öğrenilen toplumda karşılığı bulunması noktasında çocuğun motivasyonuna yardımcı olur.

Ders kitaplarında içerik bölümleri düzenlenirken bir takım ilkeler göz önüne alınmalıdır. Kılıç ve Seven(2002) bunları aşağıda şekilde sıralamıştır;

- 1- Basitten karmaşığa,
- 2- Ön şart niteliğindeki bilgilerin öne alınması,
- 3- Bütünden parçaya doğru gidilmesine,
- 4- Kronolojik sıra izlenmesine,
- 5- Kolaydan zora, somuttan soyuta,
- 6- Yakından uzağa gidilmesine özen gösterilmelidir.

Ders kitaplarında içerik öğretim programına uygun olmalıdır. Aksi halde, öğretim programının aksamasına sebep olabilir. Binbaşıoğlu (1994) ders kitaplarının

eğitimin amacına hizmet etmesi gerektiğini belirtmektedir. Bu kapsamda, ders kitapları öğrencilere gerekli bilgileri aktarırken aynı zamanda öğrenciye kendi kendine etkin kılacak yaratıcı etkinlikler de vermelidir. İçeriğinin öğretim programına uygun olması değinilen bu iki durumun gerçekleşmesine yardımcı olur.

İçerik öğrencinin yaş grubu ve gelişim özellikleri dikkate alınarak hazırlanmalıdır. Bu şekilde hazırlanan içerik, hem öğrencinin ilgisini çeker hem de öğretmenin işini kolaylaştırır. (Kılıç ve Seven, 2005: 22). Öğretmenin ders anlatırken öğrenci düzeyine uygun etkinlikleri hazır bulması öğretimin aksamasını engelleyeceği için içeriğin hazırlanması aşamasında titiz davranılmayı gerektir. Öğrencinin yaş grubu ve gelişim özellikleri dikkate alınmadan hazırlanan içeriklerin kullanımında öğrenci kadar öğretmen de sıkıntıya düşer. Bu bağlamda, ders kitapları içerik bölümlerinin oluşturulmasında bu iki özellik dikkate alınmalıdır.

İçeriğin oluşturulması kadar öğrencilere sunumu da önemlidir. Öğrenciler ders kazanımlarını öğrenme, öğretme etkinlikleri ile elde eder. Öğrenme, öğretme etkinlikleri yapılırken içeriğin sunumu önemlidir. Kılıç vd.'leri (2003) içerik sunulurken, dikkat çekici öğelere, ön bilgileri organize edecek ifadelere, öğretimin niteliğini arttırıcı ipuçlarına yer verilmesi gerektiğini ifade eder. Ayrıca, öğrencilere uygun sorular sorulmalı, özetler sunulmalı ve öğretim yöntem ve tekniklerine dikkat edilmelidir.

Uzuntiryaki ve Boz (2006) iyi tasarlanmış, ilgi çekici, içerik yönünden verimli kitaplar, öğrencilerin anlamasını arttırdığını söyledikten sonra, öğretmenlerin de öğretimlerini planlamalarına kılavuzluk ettiğini bildirmiştir. Bu bağlamda, içerik bölümleri oluşturulurken şu ilkelere dikkat edilmelidir (Tertemiz, 2004: 44-48).

- 1- İçerik öğrencinin hazır bulunuşluk düzeyine uygun olmalıdır.
- 2- Bireysel farklılıklar dikkate alınmalıdır.
- 3- İçeriğin düzenlenmesinde süreklilik olmalıdır.
- 4- Ardışıklık ve bütünlük olmalıdır.
- 5- Öğrencinin gelişim düzeyine uygun olmalıdır.
- 6- İçerik güncel, detaysız, objektif, ezbere dayalı değil, bireyi düşündürmeye yöneltici, problem çözme, yaratıcılığı, keşfetmeyi ve eleştirici düşünmeyi geliştirici olmalıdır.

- 7- Günlük hayatla bağlantılı olmalıdır.
- 8- Öğretim düzeyine göre öğrencilerin günlük hayatlarında uygulama imkânları sağlamalıdır.
- 9- Gerektiğinde diğer disiplinlerin bilgi ve bulgularıyla desteklenmelidir.

2.3.İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Çakır (2006) “İlköğretim Dördüncü Sınıf Matematik Ders Kitapları İle İlgili Öğretmen Görüşleri” başlığı altında tarama modelinde bir araştırma yapmıştır. Araştırmanın evrenini 2005- 2006 eğitim öğretim yılında Eskişehir ili Merkez ilçesi Milli Eğitim Müdürlüğü’ne bağlı ilköğretim okullarında görev yapan 356 dördüncü sınıf okutan, sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Örneklemine ise Eskişehir ili Merkez ilçedeki ilköğretim okulları arasından tesadüfi örnekleme yoluyla örneklem oluşturulmuştur. Araştırmaya katılan okul sayısı 44 tür ve 106 öğretmenden oluşmuştur. Araştırmada veri toplamak amacıyla anket hazırlanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, ankete katılan öğretmenlerin kitabın görsel, içerik ve yardımcı materyallerine ilişkin özelliklerine katıldıkları, ancak biçimsel, alıştırmaya ve değerlendirme özellikleri konusunda kararsız kaldıkları görülmüştür. Ayrıca, ders öğretmenlerin kitapların özelliklerine ilişkin görüşleri yayınevlerine göre değişiklik göstermemiştir.

Mutu (2008) “6. ve 7. Sınıf Matematik Ders Kitapları Hakkında Öğretmen Görüşleri” başlığı altında ilişkisel tarama modelinde bir araştırma yapmıştır. Araştırmanın evrenini, 2007-2008 eğitim-öğretim yılında Bursa İli’nin İnegöl ilçesi ilköğretim okullarının ikinci kademesinde görev yapan 71 matematik öğretmeni, araştırmanın örneklemini ise 2007-2008 eğitim-öğretim yılında Bursa ilinin İnegöl ilçesinde görev yapan 60 matematik öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada Veri toplama aracı olarak kullanılan anket araştırmacı tarafından hazırlanmış ve öğretmenlere uygulanmıştır. Verilerin çözümlenmesi için betimsel istatistikler, t-testi, tek yönlü varyans analizinden yararlanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, öğretmenlerin 6. sınıf ders kitaplarını 7. sınıf ders kitaplarına göre daha hatalı buldukları ortaya çıkmıştır. 6. ve 7. sınıf ders kitaplarının; içeriğinin yetersiz, soruların az ve basit olduğu, içerik ile alıştırmalarda ve değerlendirme bölümünde sorulan

soruların örtüşmediği, ders saatinin yetersiz olduğu, ders kitabının çoktan seçmeli soru tarzına uygun olmadığı ortaya çıkmıştır.

Karekelleoğlu'nun (2007) "İlköğretim 4. Sınıf Matematik Ders Kitaplarına İlişkin Öğretmen, Öğrenci ve Uzman Görüşleri" adlı araştırması betimsel nitelikte olup, öğretmen ve öğrencilerin görüşlerini ayrı ayrı hazırlanan iki farklı anket yoluyla, uzmanların görüşlerini ise görüşme formuyla almıştır. Araştırma sonucunda, öğrencilerin görüşleri doğrultusunda; ders kitaplarında "çalışmaların öğrencilerin günlük yaşantıları, çevre ve ihtiyaçları ile ilgili olması", "problem çözme ve sonuç çıkarma etkinliklerine yer verilmesi" ve "problemlerin öğrenci seviyesine uygun düzenlenmesi" ile ilgili problemler olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin ders kitabının görsel düzenine ilişkin maddelere verdikleri yanıtlar doğrultusunda; matematik ders kitaplarında görsel düzen ile ilgili eksikliklerin büyük ölçüde giderildiği belirtilmiştir.

Çakır'ın (2009) "İlköğretim 5. Sınıf Matematik Ders Kitaplarının Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi" adlı yüksek lisans tezi tarama modelinde yapılan bir araştırma olup, verileri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan öğretmen ve öğrenci anket formları kullanılmıştır. Hazırlanan bu anketler, Adana ili merkez ilçeleri olan Seyhan ve Yüreğir ilçelerinde yer alan 31 ilköğretim okulunda 135 sınıf öğretmeni ve 560 öğrenciye uygulanmıştır. Araştırma bulgularına göre; öğretmen ve öğrencilerin, ders kitabını genel olarak teknik, tasarım ve düzenleme özellikleri açısından yeterli; ancak içerik, dil-anlatım ve ölçme- değerlendirme özellikleri açısından kısmen yetersiz buldukları tespit edilmiştir.

Çetin'in(2008) "6. Sınıf Yeni Sosyal Bilgiler Ders Kitabının (2005) Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenip Değerlendirilmesi" adlı yüksek lisans tezi tarama modelinde araştırma olup, verileri toplamak amacıyla anket hazırlanmıştır. Hazırlanan bu anket 117 öğretmene uygulanmıştır. Araştırmanın bulgularına göre; öğretmenler 6'ncı sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabını hazırlık çalışmaları ve yardımcı materyaller açısından yetersiz, bilimsel içerik, dil ve anlatım, görsel düzen, fiziksel yapı ve içermesi gereken öğeler açısından yeterli buldukları sonucuna varılmıştır.

Sarıer'in (2007) "Altıncı Sınıf Matematik Öğretmenlerinin Matematik Dersi Öğretim Programına İlişkin Görüşleri" adlı yüksek lisans tezi alan taraması yöntemi ile yapılmış bir araştırmadır. Araştırmaya veri toplamak amacıyla anket hazırlanmış ve hazırlanan bu anket 2006–2007 eğitim öğretim yılında Eskişehir il merkezinde görev yapan 102 ve il merkezi dışında görev yapan (ilçe, belde ve köy) 38 olmak üzere toplam 140 matematik öğretmenine uygulanmıştır. Verilerin çözümlenmesi için t testi ve varyans analizinden yararlanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; matematik öğretmenleri yeni matematik programını olumlu bulduklarını fakat programın uygulamasında bazı sorunlarla karşılaştıkları belirlenmiştir. Öğretmenlerin özellikle programın uygulanmasında ve öğrencilerin değerlendirilmesinde sıkıntılarla karşılaştıkları sonucuna varılmıştır.

Bulut'un (2008) "İlköğretim Ders Kitaplarının Görsel Boyut ve İçerik Tutarlılığı Açısından İncelenmesi" isimli yüksek lisans tezi tarama modelinde yapılmış bir araştırmadır. Araştırmanın verileri, her bir ders kitabının ünite ve konularını içeren ve "Hiç, Az, Orta, Çok ve Tamamen" derecelerinden oluşan tablolar aracılığıyla toplanmıştır. Araştırmanın evrenini, 2007–2008 eğitim-öğretim yılı İlköğretim I. Kademe de okutulan Sosyal Alan ders kitapları oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini, İlköğretim I. Kademe 4. sınıf Türkçe, Sosyal Bilgiler, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ve Trafik Güvenliği ve 5. sınıf Türkçe, Sosyal Bilgiler ve Din Kültürü Ahlak Bilgisi ders kitapları olmak üzere toplam 7 adet ders kitabı oluşturmuştur. Araştırma sonuçlarına göre; İlköğretim I. Kademe 4. ve 5. sınıflar Sosyal Alan ders kitaplarının, görsel boyut ve içerik tutarlılığının kısmen yeterli düzeyde olduğu tespit edilmiş. İlköğretim I. Kademe 4. ve 5. sınıflar Sosyal Alan ders kitaplarında, konu başlıkları ile metin ana fikri yüksek oranda tutarlılığı görülmüş. İlköğretim I. Kademe 4. ve 5. sınıflar Sosyal Alan ders kitaplarında, konu başlıkları ile görsel öğeler tutarlılığı orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Ayten (2006) "İlköğretim Okullarında Sosyal Bilgiler Dersini Yürüten 4. Ve 5. Sınıf Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programına İlişkin Görüşleri" adlı çalışması için veri toplamak amacıyla bir anket geliştirmiştir. Araştırmanın örneklemini, İstanbul ili Büyükçekmece ilçesi Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı ilköğretim okulları arasından rastlantısal olarak seçilen 17 ilköğretim okulunda görevli,

4 ve 5.sınıfları okutan 132 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırma bulgularına göre; ilköğretim okullarında görev yapan 4.-5. sınıf öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersi öğretim programına ilişkin görüşlerinin öğretmenlerin cinsiyetine, eğitim düzeyine, sınıf mevcuduna göre anlamlı farklılık göstermediği; kıdeme göre ise öğretmen görüşlerinde anlamlı farklılık olduğu; 26 yıl ve üzeri öğretmenlerin program hakkında olumsuz düşündükleri tespit edilmiştir. Aynı zamanda öğretmenler, sosyal bilgiler dersi öğretim programı kılavuz kitabının kullanışlı ve anlaşılır olduğunu, kazanımlar ile programda yer alan beceri ve değerlerin tutarlı olduğunu düşündükleri görülmüştür.

Altun, Arslan ve Yazgan (2004) “Lise Matematik Ders Kitaplarının Kullanım Şekli ve Sıklığı” üzerine bir çalışma yapmışlardır. Bu araştırma için veri toplamak amacıyla öğretmenler ve öğrencilerin görüşlerine başvurulmuş ve bu görüşlerde bilgi toplama amacıyla hazırlanan sorular, ders kitabını tanıma ve kullanma düzeyi, ders kitabının nitelikleri, ders kitabının kullanımını etkileyen faktörlerle ilgili sorular olmak üzere üç ana başlık altında toplanmıştır. Araştırma bulgularına göre öğretmenlerin, ders kitabını tanıma düzeyinin ortalama % 71 olduğunu, ders kitabı kullanma sıklığının eski yıllara göre azaldığını ve ders hazırlarken test kitaplarından daha çok yararlandığını ortaya konulmuştur.

Nicol and Crespo (2006), tarafından yapılan çalışmanın amacı öğretmenlerin ders kitaplarını nasıl kullandıklarını ve yorumladıklarını incelemektir. Çalışma sonunda öğretmenlerin dersi işlerken çeşitli yaklaşımlara sahip oldukları, ders kitabına birebir bağlı kalmadıkları, içeriği geliştirdikleri, öğretmen kılavuz kitaplarında olmayan veya ders kitaplarında bulunmayan zor sorular sordukları ve yaratıcılıklarını kullandıkları görülmüştür (Akt; Mutu, 2008).

Taş (2005) “İlköğretim 6-7-8. Sınıflarda Matematik Öğretiminde Başarıya Etki Eden Etmenler” adlı araştırmasında öğretmen, öğrenci, öğretim süreci, aile ve dışsal olanakların oluşturduğu etmenlerin matematik öğretimi ve öğrenci başarısı üzerindeki etkilerini incelemiştir. Bu çalışmada 6, 7 ve 8. sınıflarda matematik dersinde başarıyı etkileyen etmenleri belirlemek için araştırmacı tarafından geliştirilmiş olan anket kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; okul türü, sınıf

seviyesi ailelerin maddi durumu, ders çalışma süreleri, ders çalışma yöntemlerine göre başarıyı etkileyen etmenler arasında anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiş. Matematik dersini başarıma tutumlarına göre öğrencilerin matematik dersi konularının zorluğu hakkındaki düşünceleri ve başarı seviyeleri farklı olduğu ortaya çıkmış. Aynı zamanda öğretmenlerin dikkat çekme davranışına göre, öğrencilerin derse katılımları arasında farklılıklar vardır.

Kaya'nın (2008) "MEB Tarafından Hazırlatılan İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Matematik Ders Kitaplarındaki Etkinliklere İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri" adlı yüksek lisans tezini betimleme yöntemi kullanarak yapmıştır. Bu araştırmanın örneklemini 2005–2006 eğitim öğretim yılında Bolu Merkez ilçe ve Gerede ilçe merkezindeki ilköğretim okullarından rastgele yolla seçilmiş 177, 4 ve 5. sınıf öğretmeni ve 868, 4 ve 5. sınıf öğrencisi oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafında geliştirilen ve pilot çalışması yapılan öğrenci ve öğretmen anketleri kullanılmış. Araştırma sonuçlarına göre; Araştırmaya katılan öğretmenlerin %55,4'u ders kitaplarındaki etkinliklerin programda yer alan etkinliklerle tutarlı olduğunu belirtmişler. Öğretmenler kitaplarda yer alan etkinliklerin öğrenciler tarafından günlük hayatla çok az ilişkilendirilebileceğini ve bu etkinliklerin yavaş öğrenen öğrencilerin öğrenebileceği düzeyde olduğunu, program ve kitaplardaki etkinlikleri destekleyici yardımcı araç gereç takımının ise olmadığını belirtmiştir.

Kulantaş (2007) "4. Ve 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanılan Öğrenci Ders ve Çalışma Kitapları İle Öğretmen Kılavuz Kitaplarının, Öğretmen, Öğrenci ve Veli Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi" adlı doktora tezinde betimsel yöntem kullanmıştır. Araştırma sonucunda Sosyal Bilgiler ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı ve öğretmen kılavuz kitaplarında: içerik, fiziksel ve görsel özellikler, dil ve anlatım, ölçme ve değerlendirme boyutları ile ilgili olarak eksiklerin bulunduğu tespit edilmiştir.

Karaca'nın (2009) "Ortaöğretim Dokuzuncu Sınıf Matematik Ders Kitabına İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri" adlı çalışması betimsel nitelikte bir çalışmadır. Bu araştırmada, tarama (survey) yöntemi ve nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bu araştırmada, öğretmenlerin matematik ders kitabı hakkındaki düşüncelerini belirlemek

amacıyla “Öğretmen Görüşme Formu” ve “Öğretmen Anketi” oluşturulmuştur. Aynı zamanda öğrencilerin matematik ders kitabı hakkındaki düşüncelerini belirlemek için “Öğrenci Görüşme Formu” ve “Öğrenci Anketi” geliştirilmiştir. Araştırma bulgularına göre; öğretmenlerin ve öğrencilerin görüşleri doğrultusunda ders kitabının biçiminin, içeriğinin ve ölçme-değerlendirme durumlarının genel olarak iyi olduğu fakat bazı eksikliklerin bulunduğu ifade edilebilirliği ortaya çıkmıştır. Ayrıca öğretmenlerin ve öğrencilerin görüşlerine dayanarak ders kitabının her zaman değil, ara sıra kullanıldığı ve çalışmak için farklı kaynakların tercih edildiği ifade edilmiştir.

Tural (2007) “İlköğretim II. Basamak Fen Bilgisi Ders Kitaplarında Kullanılan Görsellerin Biçim ve İçerik Yönünden İncelenmesi” isimli araştırmasının amacı ilköğretim ikinci basamak Fen Bilgisi ders kitaplarında kullanılan görsellerin ilgili oldukları metinlerle ilişkileri biçim ve içerik olarak; kapak, fotoğraf ve resimlemeler açısından yeterli ve yetersiz yönleri ile incelenmiş. Araştırma sonuçlarına göre; incelenen Fen Bilgisi ders kitaplarının genelinde resimlemelerin baskı kalitesinin çok düşük olduğu ve fotoğrafa oranla resimlemenin daha az kullanıldığı saptanmıştır. Başka bir bulgu ise; resimlemelerde, ortak bir çizgi dilinin oluşturulamadığı dolayısıyla da görsel uyumun yakalanamamış olmasıdır

Yan ve Lianghuo (2002), Singapurlu matematik öğretmenlerinin ilköğretimin ikinci kademesinde en yaygın kullanılan iki ders kitabını nasıl kullandıklarını 28 matematik öğretmeninden ve on sekiz maddeden oluşan bir anket kullanılarak incelemiştir. Bu araştırmadaki veriler matematik ders kitaplarının öğretim için önemli olduğunu fakat tek kaynak olmadığını göstermiştir. Bunun yanında farklı cinsten, farklı deneyimlere sahip, farklı okullardan öğretmenler arasında ders kitabı kullanımında önemli bir farklılık olmadığını ortaya çıkarmıştır (Akt; Çakır, 2006).

Uluişik (2008) yapmış olduğu çalışmanın amacı, ilköğretim 5. sınıf matematik kitaplarını (öğretmen kılavuz, öğrenci ders ve öğrenci çalışma kitapları) görsel tasarım ilkeleri açısından değerlendirmek ve görsel tasarım ilkelerine uygun olup olmadığına ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerini incelemektir. Genel tarama modeli kullandığı bu araştırmasındaki verileri, görsel tasarım ilkeleri açısından ders kitabı değerlendirme anketi aracılığı ile toplamıştır. Araştırma bulgularına dayalı

olarak, matematik ders kitaplarının öğretmenlerin görüşlerine göre görsel tasarım ilkeleri açısından yani; metin tasarımı, görsel tasarım, sayfa tasarımı, kapak tasarımı ve üretime yönelik dış yapı özellikleri açısından genel olarak olumlu şekilde değerlendirildiği tespit edilmiştir.

Orbeyi'nin (2007) yapmış olduğu araştırmanın amacı, 2004 ilköğretim (1-5. Sınıflar) Matematik Öğretim Programı'nın uygulanması hakkında sınıf öğretmenlerinin görüşlerini belirlemek, belirlenen görüşlere dayalı olarak programı değerlendirmektir. Yapılan bu araştırma betimsel nitelikte olup, araştırmayla ilgili veriler tarama yoluyla toplanmıştır. Araştırma bulgularına dayalı olarak, sınıf öğretmenlerinin 2004 ilköğretim (1.-5. Sınıflar) matematik dersi öğretim programının; kazanım ve içerik öğelerine ilişkin görüşleri arasında mesleki deneyim, eğitim durumu, görev yapılan il ve lisansüstü eğitim değişkenlerine göre farklılık bulunmazken, okutulan sınıf düzeyi ve hizmet içi eğitim değişkenlerine göre anlamlı farklılık bulunmuştur.

Turhan'ın (2008) yapmış olduğu araştırmanın amacı sınıf öğretmenlerinin 4 ve 5. sınıf matematik dersinin öğretimine yönelik görüşleriyle 4 ve 5. sınıf matematik programında yer alan öğrenme alanlarının öğretimine yönelik yeterliliklerini belirlemektir. Araştırma bulgularına göre; İlköğretim 4 ve 5. sınıf öğretmenlerinin matematik dersinin öğretimine yönelik görüşleriyle görev yaptığı yerleşim yerinin türü arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca sınıf öğretmenlerinin, matematik öğretiminde alan eğitimi ve alan bilgisi konusunda yeterli bilgi donanımına sahip olduklarını düşünmelerine rağmen bazı alt öğrenme alanlarının öğretiminde öğretim teknolojilerinin kullanımı konusunda yardım almaya sıcak baktıkları tespit edilmiştir.

Arslan ve özpinar'ın (2009) yapmış olduğu, ilköğretim 6. sınıf matematik ders kitaplarının öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi adlı araştırması sonucunda incelenen kitapların genel olarak etkili bir ders kitabının taşıması gereken özelliklere sahip olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte ders kitaplarının söz konusu özelliklerden bir kısmını göz ardı ettiği, bu nedenle bazı açılardan yetersiz kaldığı sonucu ortaya çıkmıştır.

Batdal (2006) ilköğretim birinci kademe matematik programının öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi adlı çalışmasında ilişkisel tarama modelini kullanmıştır. Araştırmanın sonucunda, ilköğretim birinci kademe matematik ders programlarının matematiksel anlamda getirdiği yeniliklerin yanında, uygulanma esnasında bazı aksaklıkların olduğu saptanmıştır.

Işık (2008) yapmış olduğu ilköğretim ikinci kademesinde matematik öğretmenlerinin matematik ders kitabı kullanımını etkileyen etmenler ve beklentileri isimli çalışması için, 2005-2006 öğretim yılında Erzurum il merkezinde görev yapan 93 matematik öğretmenine anket uygulamıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin ders kitabı kullanma oranı ve sürelerinin düşük olduğu ve ders kitaplarını genellikle ödev verme amaçlı kullandıkları belirlenmiştir.

Kayıkcı (2006) ilköğretim Türkçe, sosyal bilgiler, fen bilgisi ve matematik ders kitaplarında görsel tasarım sorunları isimli çalışması sonucunda; ders kitaplarının 17 görsel tasarım ilkesinin bütünüyle dikkate alınmadan hazırlandığı, bundan dolayı bu ders kitaplarının etkililiğinin düşük olduğu yargısına varılmıştır.

Şahin ve Turanlı'nın (2005) yapmış olduğu bu çalışma, lise I. sınıflardaki matematik derslerinde okutulan ders kitaplarının ve yardımcı kitapların öğrenmeyi sağlamadaki ve ÖSS'ye katkıları yönünden öğretmen ve öğrenci görüşlerini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Bu çalışmada ortaya çıkan sonuçlara göre, Lise I. Sınıflarda okutulan matematik ders kitaplarının öğrenmeyi sağlamadaki ve ÖSS'ye katkılarının, uygulanan öğretmen anketinin sonuçlarına göre yeterli olduğu söylenebilir.

Ulu kalın (2007) "Sosyal Bilgiler Öğretim Programı (2004) ve 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabının İncelenmesi" isimli çalışmasında, yeni hazırlanan eğitim-öğretim programının uygulanabilirliğini ve bu doğrultuda hazırlanan ders kitaplarının hedefe uygun olup olmadığını ölçmeyi amaçlamıştır. Çalışma sonucunda 2004 yılında önce pilot okullarda uygulanmaya başlanan ve ardında 2005-2006 eğitim-öğretim yılında tüm yurt genelinde uygulanan yeni Sosyal Bilgiler Öğretim

Programının öğrenci merkezli olduğu; ancak Türkiye şartlarında bölgesel farklılıklardan dolayı yeterli olmadığı gözlenmiştir

Yıldırım'ın (2006) “Yeni İlköğretim Programına Göre Hazırlanmış Hayat Bilgisi Ders Kitaplarına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi” adlı araştırmasının verileri Elazığ il merkezinde görev yapan 403 ilköğretim birinci, ikinci ve üçüncü sınıf öğretmenlerinden elde edilmiştir. Araştırma bulgularına göre; öğretmenlerin büyük çoğunluğu kitapların dikiş ve ciltlemesini kusurlu bulmuşlar ve Hayat Bilgisi Ders Kitaplarında öğrencilerin kişisel gelişimini sağlayan unsurlara kısmen yer verildiği görüşü belirtilmiştir yer verildiği görüşü ortaya çıkmıştır.

Yılmaz'ın (2006) “Yenilenen 5.Sınıf Matematik Programı Hakkında Öğretmen Görüşleri” adlı çalışması tarama yönteminde yapılan bir çalışmadır. Araştırma sonucunda, ilköğretim matematik dersi öğretim programı ile ilgili olarak bütün öğretmenlerin eğitim durumu açısından sorunları farklı ele almadıkları görülmekte ve öğretmenlerin ders işlerken kullanacakları araç-gereçlerin yetersizliğinin sorun yarattığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte, öğretmenlerin yeni programın uygulanması ile ilgili olarak eski programdaki alışkanlıklarından kurtulamadıkları, yeni programın içeriğinin ve uygulamasının değişmesi konusunda da tam olarak adapte olamadıkları gözlemlenmiştir.

Semerci ve Semerci (2004) “İlköğretim (1. - 5. Sınıf) Matematik Ders Kitaplarının Genel Bir Değerlendirmesi” isimli çalışmada tarama modeli kullanmışlardır. Araştırmanın evreni, Elazığ ili ilköğretim okullarıdır. Merkezde, toplam 69 ilköğretim okulu bulunmaktadır. Araştırmanın örneklemini olarak, Elazığ il merkezinde bulunan ilköğretim okullarından 52'sine ulaşılarak 275 sınıf öğretmenine 2002-2003 bahar yarıyılında “ilköğretim ders kitaplarını genel değerlendirme formu” uygulanmıştır. ilköğretimde yararlanılan matematik ders kitaplarının değerlendirilmesinde, öğretmen görüşlerine göre , 1., 2., 3., 4. ve 5. Sınıf matematik ders kitapları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın yöntemi, evren ve örneklem, veri toplama araçları ve verilerin analizi açıklanmıştır.

3.1. Araştırmanın Yöntemi

Araştırma da ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. İlişkisel tarama modeli; iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığı ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan bir araştırma modelidir (Karasar, 2006). Bu yöntem çerçevesinde ilköğretim ikinci kademedeki görev yapan 8. sınıf matematik öğretmenlerinin araştırmanın alt boyutlarıyla ilgili görüş ve önerileri ortaya konulmaya çalışılmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2009–2010 eğitim öğretim yılında Osmaniye il merkezinde bulunan ilköğretim okullarında görev yapan matematik öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise, il merkezinde çalışan ve 8.sınıf matematik derslerine giren 54 öğretmen oluşturmaktadır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada İlköğretim matematik öğretmenlerinin 8. sınıf matematik ders kitapları ile ilgili görüşlerini belirlemeye yönelik araştırmacı tarafından bir ölçek geliştirilmiştir. Ölçek geliştirilirken bu konuyla ilgili literatür taraması yapılmış olup, ilgili alanda kullanılan ve farklı araştırmacılar tarafından oluşturulan ölçekler incelenmiştir. (Çakır,2006: 94; Mutu, 2008: 81; Çakır,2009: 83; Karakelleoğlu,2007: 171). İncelenen bu ölçeklerden yoğunlukla istifade edilmiştir. Bununla birlikte, araştırmacının konuyla ilgili edindiği bilgilerle ve araştırmanın alt boyutlarıyla ilgili internetten erişilen bilgiler de ölçeğin geliştirilmesi aşamasında kullanılmıştır. Oluşturulan anketin yapılan çalışmayı en iyi şekilde ölçmesi için uzman görüşlerine başvurulmuştur. Uzmanlardan alınan dönütler doğrultusunda anketler yeniden düzenlenmiş ve son şekli verilmiştir.

Anket beşli likert modeline göre hazırlanmıştır. Ölçek, “kesinlikle katılmıyorum” seçeneğine 1, “katılmıyorum” seçeneğine 2, “kararsızım” seçeneğine 3 “katılıyorum” seçeneğine 4 ve “kesinlikle katılıyorum” seçeneğine 5 puan verilerek değerlendirilmiştir.(Ek: 1).

Araştırma verilerini yorumlamak için aralık sayısı seçenek sayısına bölünerek ölçek elde edilmiştir ($4/5=0,80$) (Kaptan,1995, Akt; Çakır: 2006). Buna göre;

1.00-1.80 “kesinlikle katılmıyorum”

1.81-2.60 “katılmıyorum”

2.61-3.40 “kararsızım”

3.41-4.20 “katılıyorum”

4.21-5.00 “kesinlikle katılıyorum” olarak tanımlanmıştır

3.3.1. Ölçeğin Güvenirlik Çalışması

İlk değerlendirmede güvenilirlik (cronbach alpha) değeri 0,82 çıkmıştır. Güvenirlik analizinde madde toplam korelasyonu düşük (2’ nin altında) çıkan maddeler ile faktör analizinde faktör yükü düşük (,40’ in altı) çıkan maddeler atılmıştır. Bu işlemlerden sonra ölçeğin güvenilirlik (cronbach alpha) değeri 0,87 olarak elde edilmiştir. Bu değer bize ölçeğin ‘Yüksek Derecede Güvenilir’ olduğunu göstermektedir. (Kalaycı, 2008: 405). Atılan maddeler: 2.bölümden 2,4,10 ve 3.bölümden ise 4,5 ve 8dir. Bu maddeler ölçekten çıkartılarak, ölçeğe son şekli verilmiştir (Ek-1).

3.3.2. Ölçeğin Yapı Geçerliliği

Ölçeğin yeni boyutlarını belirlemek ve uzman görüşleri sonucunda oluşan boyutların işlerliğini ortaya çıkarmak amacıyla faktör analizi yapılmıştır. Yapılan faktör analizinin amacı, literatür ve uzman görüşleriyle oluşan boyutları test etmek değil, değişkenler arasındaki ilişkilerden hareketle faktörler bulmaktır (Büyüköztürk, 2002: 470–481). Ölçeğin faktör analizinde faktör sayısının uzmanların belirlemiş olduğu faktörlerden fazla çıkmıştır. Bu sebeple, uzmanların görüşleri doğrultusunda oluşturulan boyutlar kullanılmıştır. Bu boyutlar görsellik, biçimsellik, alıştırma ve değerlendirme, yardımcı kaynaklar, içerik olmak üzere toplam 5 boyuttan oluşmaktadır.

Beş (5) sorunun yer aldığı birinci bölüm öğretmenlere ilişkin kişisel bilgilerle ilgilidir. İkinci bölümde kitabın görsel özelliklerine ilişkin 9 madde, üçüncü bölümünde kitabın biçimsel özelliklerine ilişkin 13 madde, dördüncü bölümünde alıştırma ve değerlendirme özelliklerine ilişkin 12 madde, beşinci bölümde kitabın yardımcı kaynaklara ilişkin 13 madde, altıncı bölümünde kitabın içeriğine ilişkin 16 madde bulunmaktadır. Anket toplam 68 madde'den oluşmaktadır.

3.4.Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin çözümlenmesinde, aritmetik ortalama, frekans, yüzde, standart sapma, çoklu karşılaştırma Benferroni testi ve bağımsız gruplar t testi istatistiksel teknikleri kullanılmıştır. Ölçme araçlarının geliştirilmesinde ve anketten elde edilen verilerin çözümlenmesinde SPSS paket programı kullanılmıştır. Öğretmenlerin hizmet süresi, mezun olduğu eğitim kurumu, eğitim durumları ve ders kitabını nasıl seçmek istersiniz açısından 8. sınıf matematik ders kitabı hakkında öğretmen görüşleri ölçeğinin alt boyutları arasında anlamlı farkın olup olmadığını belirlemek amacıyla varyans analizi yapılmıştır. Ayrıca öğretmenlerin cinsiyeti ile "8. sınıf matematik ders kitabı hakkında öğretmen görüşleri ölçeğinin" alt boyutları arasında anlamlı farkın olup olmadığını belirlemek amacıyla bağımsız gruplar t testi analizi yapılmıştır. Sonuçların yorumlanmasında $p < 0,05$ güven aralığı anlamlılık düzeyi olarak kabul edilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR ve YORUM

Bu bölümde araştırma sonucunda elde edilen bulgular verilmiştir. Elde edilen bulgulara dayalı olarak açıklamalar yapılmıştır.

4.1. Öğretmenlerin Sorulara Vermiş Oldukları Cevapların Frekans ve Yüzde Dağılımları

Bu bölümde öğretmenlerin görsel özellik, biçimsel özellik, içerik özelliği, alıştırma ve değerlendirme özelliği, yardımcı materyaller özelliği alt boyutlarına ilişkin her bir maddeye verdikleri yanıtlar incelenmiş, bu inceleme sırasında maddelerin frekans ve yüzdeleri hesaplanarak tablolar yardımıyla gösterilmiştir.

4.1.1. Öğretmenlerin Kitabın Görsel Özelliklerine İlişkin Görüşler

Öğretmenlerin kitabın görsel özelliklerine ilişkin her bir maddeye verdikleri yanıtlar incelenmiş ve sonuçlar Tablo 1 de verilmiştir.

Tablo 1: Öğretmenlerin kitabın görsel özelliklerine ilişkin her bir maddeye verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılım sonuçları

Ders Kitabında Görsellik (Grafik, fotoğraf vb.) Açısından;		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	\bar{X}
1- Öğrencinin gelişim özellikleri dikkate alınmıştır.	f	3	12	3	32	4	3,40
	%	5,6	22,2	5,6	59,3	7,4	
2 - Öğretim programına uygun tasarlanmıştır.	f	3	13	5	30	3	3,31
	%	5,6	24,1	9,3	55,6	5,6	
3 - Ders konularını açıklamada yeterli düzeydedir.	f	5	18	13	16	2	2,85
	%	9,3	33,3	24,1	29,6	3,7	
4 - Uygun renkler kullanılarak tasarlanmıştır.	f	2	6	3	36	7	3,74
	%	3,7	11,1	5,6	66,7	13,0	
5 - Öğrenme ilkelerine uygun olarak düzenlenmiştir.	f	1	12	11	28	2	3,33
	%	1,9	22,2	20,4	51,9	3,7	
6- Metin içeriklerine uygun olarak hazırlanmıştır.	f	2	14	8	26	4	3,29
	%	3,7	25,9	14,8	48,1	7,4	
7- Öğrencinin seviyesi dikkate alınarak hazırlanmıştır.	f	1	18	8	24	3	3,18
	%	1,9	33,3	14,8	44,4	5,6	
8- Akılda kalıcı şekilde düzenlenmiştir.	f	1	23	9	16	5	3,01
	%	1,9	42,6	16,7	29,6	9,3	
9- Açık, net ve anlaşılır bir şekilde oluşturulmuştur.	f	3	17	11	19	4	3,07
	%	5,6	31,5	20,4	35,2	7,4	

Tablo-1 incelendiğinde;

“Öğrencinin gelişim özellikleri dikkate alınmıştır.” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 3,40 olarak görülmektedir. Bu aritmetik ortalama değer, mevcut kitapta kullanılan grafik, şekil vb.lerin öğrencilerin gelişim özelliklerinin dikkate alınarak hazırlanması bakımından yeterli olduğu görüşüne katılma konusunda öğretmenlerin “kararsız” kaldıkları görülmektedir.

“Öğretim programına uygun tasarlanmıştır.” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 3,31 olarak görülmektedir. Bu aritmetik ortalama değer, mevcut kitapta kullanılan grafik, şekil vb.lerin öğretim programına uygunluğu dikkate alınarak hazırlanması bakımından yeterli olduğu görüşüne katılma konusunda öğretmenlerin “kararsız” kaldıkları görülmektedir.

“Ders konularını açıklamada yeterli düzeydedir.” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 2,85 olarak görülmektedir. Bu aritmetik ortalama değer, mevcut kitapta kullanılan grafik, şekil vb.lerin ders konularını açıklamada yeterli düzeyde olduğu görüşüne katılma konusunda öğretmenlerin “kararsız” kaldıkları görülmektedir.

“Uygun renkler kullanılarak tasarlanmıştır.” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 3,74 olarak görülmektedir. Bu aritmetik ortalama değer, mevcut kitapta kullanılan grafik, şekil vb.lerin uygun renkler kullanılarak tasarlanması dikkate alınarak hazırlanması bakımından yeterli olduğu görüşüne öğretmenlerin katıldıklarını göstermektedir.

“Öğrenme ilkelerine uygun olarak düzenlenmiştir.” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 3,33 olarak görülmektedir. Bu aritmetik ortalama değer, mevcut kitapta kullanılan grafik, şekil vb.lerin öğrenme ilkelerine uygun olarak hazırlanması bakımından yeterli olduğu görüşüne katılma konusunda öğretmenlerin “kararsız” kaldıkları görülmektedir.

“Metin içeriklerine uygun olarak hazırlanmıştır.” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 3,29 olarak görülmektedir. Bu aritmetik ortalama değer, mevcut kitapta kullanılan grafik, şekil vb.lerin metin içeriklerine uygun olarak hazırlanması bakımından yeterli olduğu görüşüne katılma konusunda öğretmenlerin “kararsız” kaldıkları görülmektedir.

“Öğrencinin seviyesi dikkate alınarak hazırlanmıştır.” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 3,18 olarak görülmektedir. Bu aritmetik ortalama değer, mevcut kitapta kullanılan grafik, şekil vb.lerin öğrencinin seviyesi dikkate alınarak hazırlanması bakımından yeterli olduğu görüşüne katılma konusunda öğretmenlerin “kararsız” kaldıkları görülmektedir.

“Akılda kalıcı şekilde düzenlenmiştir.” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 3,01 olarak görülmektedir. Bu aritmetik ortalama değer, mevcut kitapta kullanılan grafik, şekil vb.lerin akılda kalıcı şekilde düzenlenmesi dikkate alınarak hazırlanması bakımından yeterli olduğu görüşüne katılma konusunda öğretmenlerin “kararsız” kaldıkları görülmektedir.

“Açık, net ve anlaşılır bir şekilde oluşturulmuştur.” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 3,07 olarak görülmektedir. Bu aritmetik ortalama değer, mevcut kitapta kullanılan grafik, şekil vb.lerin açık, net ve anlaşılır bir şekilde oluşturulması dikkate alınarak hazırlanması bakımından yeterli olduğu görüşüne katılma konusunda öğretmenlerin “kararsız” kaldıkları görülmektedir.

4.1.2 Öğretmenlerin Kitabın Biçimsel Özelliklerine İlişkin Görüşleri

Öğretmenlerin, kitabın biçimsel özelliklerine ilişkin maddelere verdikleri yanıtlar incelenmiş ve sonuçlar Tablo-2 de verilmiştir.

Tablo 2: Öğretmenlerin kitabın biçimsel özelliklerine ilişkin her bir maddeye verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılım sonuçları

Ders Kitabının Biçimsel Özellikleri		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	\bar{X}
1- Kitabın kapağı öğrencilerin dikkatini çekmektedir.	f	10	19	7	17	1	2,62
	%	18,5	35,2	13,0	31,5	1,9	
2- Kitabın kapağı kaliteli ve sağlamdır.	f	11	8	6	26	3	3,03
	%	20,4	14,8	11,1	48,1	5,6	
3- Kapak kitabın içeriğini yansıtacak şekilde tasarlanmıştır.	f	11	16	5	20	2	2,74
	%	20,4	29,6	9,3	37,0	3,7	
4- Yazı büyüklüğü öğrencilerin seviyesine uygundur.	f	5	3	4	33	9	3,70
	%	9,3	5,6	7,4	61,1	16,7	
5- Kitapta önemli görülen noktalar vurgulanmıştır.	f	3	12	3	30	6	3,44
	%	5,6	22,2	5,6	55,6	11,1	
6- Şekil, renk, doku, boşluk gibi öğeler kendi aralarında bir denge oluşturmaktadır.	f	2	9	15	24	4	3,35
	%	3,7	16,7	27,8	44,4	7,4	
7- Öğrencilerin not almasını sağlayacak yeterlikte boşluklar bırakılmıştır.	f	6	21	3	20	4	2,90
	%	11,1	38,9	5,6	37,0	7,4	
8- Ders kitabında başlıklar ilgi çekici ve anlaşılırdır.	f	2	21	3	24	4	3,12
	%	3,7	38,9	5,6	44,4	7,4	
9- Kenar boşlukları ve satır araları yeterlidir.	f	4	8	6	30	6	3,48
	%	7,4	14,8	11,1	55,6	11,1	
10- Kitabın boyutları öğrenci düzeyine uygundur.	f	3	8	0	37	6	3,64
	%	5,6	14,8	0	68,5	11,1	
11- Her bölüm için ilgili bölüm başlıkları sade bir biçimde hazırlanmıştır.	f	3	12	2	35	2	3,38
	%	5,6	22,2	3,7	64,8	3,7	
12- Sözlük kitapta yer alan yeni kavramların tümünü kapsamaktadır.	f	4	8	6	33	3	3,42
	%	7,4	14,8	11,1	61,1	5,6	
13-Konulardaki önemli bilgiler öğrencinin dikkatini çekecek şekilde düzenlenmiştir.	f	3	22	6	21	2	2,94
	%	5,6	40,7	11,1	38,9	3,7	

Tablo 2 incelendiğinde;

“Kitabın kapağı öğrencilerin dikkatini çekmektedir.” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 2,62 olarak görülmektedir. Bu aritmetik ortalama değer, mevcut kitabın biçimsel özelliklerinden olan kitap kapağının öğrencinin dikkatini çekmesi bakımından yeterli olduğu görüşüne katılma konusunda öğretmenlerin “kararsız” kaldıklarını göstermektedir.

“Kitabın kapağı kaliteli ve sağlamdır.” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 3,03 olarak görülmektedir. Bu aritmetik ortalama değer, mevcut kitabın biçimsel özelliklerinden olan kitabın kapağının kaliteli ve sağlamlığının dikkate alınarak hazırlanması bakımından yeterli olduğu görüşüne katılma konusunda öğretmenlerin “kararsız” kaldıklarını göstermektedir.

“Kapak kitabın içeriğini yansıtacak şekilde tasarlanmıştır.” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 2,74 olarak görülmektedir. Bu aritmetik ortalama değer, mevcut kitabın biçimsel özelliklerinden olan kapak kitabın içeriğini yansıtacak şekilde tasarlanmış olması bakımından yeterli olduğu görüşüne katılma konusunda öğretmenlerin “kararsız” kaldıklarını göstermektedir.

“Yazı büyüklüğü öğrencilerin seviyesine uygundur.” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 3,70 olarak görülmektedir. Bu aritmetik ortalama değer, mevcut kitabın biçimsel özelliklerinden olan yazının büyüklüğü öğrencilerin seviyesine uygunluğu dikkate alınarak hazırlanması bakımından yeterli olduğu görüşüne öğretmenlerin katıldıklarını göstermektedir.

“Kitapta önemli görülen noktalar vurgulanmıştır.” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 3,44 olarak görülmektedir. Bu aritmetik ortalama değer, mevcut kitabın biçimsel özelliklerinden olan kitapta önemli görülen noktaların vurgulandığı dikkate alınarak hazırlanması bakımından yeterli olduğu görüşüne öğretmenlerin katıldıklarını göstermektedir.

“Şekil, renk, doku, boşluk gibi öğeler kendi aralarında bir denge oluşturmaktadır.” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 3,35 olarak görülmektedir. Bu aritmetik ortalama değer, mevcut kitabın biçimsel özelliklerinden olan şekil, renk, doku, boşluk gibi öğeler kendi aralarında bir denge oluşturulması dikkate alınarak hazırlanması bakımından yeterli olduğu görüşüne katılma konusunda öğretmenlerin “kararsız” kaldıklarını göstermektedir.

“Öğrencilerin not almasını sağlayacak yeterlikte boşluklar bırakılmıştır.” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 2,90 olarak görülmektedir. Bu aritmetik ortalama değer, mevcut kitabın biçimsel özelliklerinden olan öğrencilerin not almasını sağlayacak yeterlikte boşluklar bırakılması dikkate alınarak hazırlanması bakımından yeterli olduğu görüşüne katılma konusunda öğretmenlerin “kararsız” kaldıklarını göstermektedir.

“Ders kitabında başlıklar ilgi çekici ve anlaşılırdır.” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 3,12 olarak görülmektedir. Bu aritmetik ortalama değer, mevcut kitabın biçimsel özelliklerinden olan ders kitabında başlıkların ilgi çekiciliği ve anlaşılabilirliğinin dikkate alınarak hazırlanması bakımından yeterli olduğu görüşüne katılma konusunda öğretmenlerin “kararsız” kaldıklarını göstermektedir.

“Kenar boşlukları ve satır araları yeterlidir.” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 3,48 olarak görülmektedir. Bu aritmetik ortalama değer, mevcut kitabın biçimsel özelliklerinden olan kenar boşluklarının ve satır aralarının yeterliliği dikkate alınarak hazırlanması bakımından yeterli olduğu görüşüne öğretmenlerin katıldıklarını göstermektedir.

“Kitabın boyutları öğrenci düzeyine uygundur.” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 3,64 olarak görülmektedir. Bu aritmetik ortalama değer, mevcut kitabın biçimsel özelliklerinden olan kitabın boyutları öğrenci düzeyine uygunluğu dikkate alınarak hazırlanması bakımından yeterli olduğu görüşüne katıldıklarını göstermektedir.

“Her bölüm için ilgili bölüm başlıkları sade bir biçimde hazırlanmıştır. ”

maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 3,38 olarak görülmektedir. Bu aritmetik ortalama değeri, mevcut kitabın biçimsel özelliklerinden olan her bölüm için ilgili bölüm başlıkları sade bir biçimde hazırlanması dikkate alınarak hazırlanması bakımından yeterli olduğu görüşüne katılma konusunda öğretmenlerin “kararsız” kaldıklarını göstermektedir.

“Sözlük kitapta yer alan yeni kavramların tümünü kapsamaktadır.” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 3,42 olarak görülmektedir. Bu aritmetik ortalama değeri, mevcut kitabın biçimsel özelliklerinden olan sözlük kitapta yer alan yeni kavramların tümünü kapsamakta olduğu dikkate alınarak hazırlanması bakımından yeterli olduğu görüşüne öğretmenlerin katıldıklarını göstermektedir.

“Konulardaki önemli bilgiler öğrencinin dikkatini çekecek şekilde düzenlenmiştir. ” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 2,94 olarak görülmektedir. Bu aritmetik ortalama değeri, mevcut kitabın biçimsel özelliklerinden olan konulardaki önemli bilgilerin öğrencinin dikkatini çekecek şekilde düzenlenmesini dikkate alınarak hazırlanması bakımından yeterli olduğu görüşüne katılma konusunda öğretmenlerin “kararsız” kaldıklarını göstermektedir.

4.1.3 Öğretmenlerin Kitabın Alıştırma ve Değerlendirme İle İlgili Özelliklerine İlişkin Görüşleri

Öğretmenlerin, kitabın alıştırma ve değerlendirme ile ilgili özelliklerine ilişkin maddelere verdikleri yanıtlar incelenmiş ve sonuçlar Tablo-3 de verilmiştir.

Tablo 3: Öğretmenlerin kitabın alıştırma ve değerlendirme özelliklerine ilişkin her bir maddeye verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılım sonuçları

Ders Kitabının Alıştırma ve Değerlendirme Özellikleri		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	\bar{X}
1- Her ünite için yeterince alıştırma soruları verilmektedir.	f	9	19	4	16	6	2,83
	%	16,7	35,2	7,4	29,6	11,1	
2- Her ünite için yeterince değerlendirme soruları verilmektedir.	f	9	14	6	22	3	2,92
	%	16,7	25,9	11,1	40,7	5,6	
3- Değerlendirme sorularında kapsam geçerliliği sağlanmıştır.	f	4	17	7	23	3	3,07
	%	7,4	31,5	13,0	42,6	5,6	
4- Kitaptaki sorular ölçme ve değerlendirme özelliklerine uygun olarak hazırlanmıştır.	f	4	15	7	26	2	3,12
	%	7,4	27,8	13,0	48,1	3,7	
5- Hazırlık çalışmaları öğrencilerin bilgi ve beceri birikimine uygundur.	f	4	20	10	18	2	2,88
	%	7,4	37,0	18,5	33,3	3,7	
6- Değerlendirme soruları değişik soru tiplerine uygun verilmektedir.	f	5	16	5	23	5	3,12
	%	9,3	29,6	9,3	42,6	9,3	
7-Sorular her seviyedeki öğrencinin kendini değerlendirmesine fırsat vermektedir.	f	7	19	8	18	2	2,79
	%	13,0	35,2	14,8	33,3	3,7	
8- Soruların dili öğrencinin anlayabileceği düzeydedir.	f	5	10	8	27	4	3,27
	%	9,3	18,5	14,8	50,0	7,4	
9- Değerlendirme soruları açık ve anlaşılırdır.	f	3	9	6	34	2	3,42
	%	5,6	16,7	11,1	63,0	3,7	
10- Sorular araştırma ve inceleme yapmaya teşvik etmektedir.	f	3	18	10	19	4	3,05
	%	5,6	33,3	18,5	35,2	7,4	
11- Örnek soru ve araştırmalar ezbere dönük değildir.	f	2	8	7	30	7	3,59
	%	3,7	14,8	13,0	55,6	13,0	
12-Kitapta öğrencilerin eski konuları ve bilgilerini hatırlamalarını ve bunları kullanmalarını sağlayacak alıştırmalar vardır.	f	3	16	7	23	5	3,20
	%	5,6	29,6	13,0	42,6	9,3	

Tablo-3 incelendiğinde;

“Her ünite için yeterince alıştıırma soruları verilmektedir. ” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 2,83 olarak görölmektedir. Bu aritmetik ortalama değęer, mevcut kitabın alıştıırma değęerlendirme bakımından her ünite için yeterince alıştıırma soruları verilmiş olması bakımından yeterli olduğu görüşüne katılma konusunda öğretmenlerin “kararsız” kaldıkları göstermektedir

“Her ünite için yeterince değęerlendirme soruları verilmektedir.” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 2,92 olarak görölmektedir. Bu aritmetik ortalama değęer, mevcut kitabın alıştıırma ve değęerlendirme bakımından her ünite için yeterince değęerlendirme soruları içermesi bakımından yeterli olduğu görüşüne katılma konusunda öğretmenlerin “kararsız” kaldıkları görölmektedir.

“Değerlendirme sorularında kapsam geçęerlilięi sağlanmışır. ” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 3,07 olarak görölmektedir. Bu aritmetik ortalama değęer, mevcut kitabın alıştıırma ve değęerlendirme bakımından değęerlendirme sorularında kapsam geçęerlilięi sağlandığı bakımından yeterli olduğu görüşüne katılma konusunda öğretmenlerin “kararsız” kaldıkları görölmektedir.

“Kitaptaki sorular ölçme ve değęerlendirme özelliklerine uygun olarak hazırlanmışır. ” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 3,12 olarak görölmektedir. Bu aritmetik ortalama değęer, mevcut kitabın alıştıırma ve değęerlendirme bakımından kitaptaki soruların ölçme ve değęerlendirme özelliklerine uygun olarak hazırlanmış olduğu görüşüne katılma konusunda öğretmenlerin “kararsız” kaldıkları görölmektedir.

“Hazırlık çalışmaları öğrencilerin bilgi ve beceri birikimine uygundur. ” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 2,88 olarak görölmektedir. Bu aritmetik ortalama değęer, mevcut kitabın alıştıırma ve değęerlendirme bakımından hazırlık çalışmaları öğrencilerin bilgi ve beceri birikimine uygunluğu konusunda

yeterli olduğu görüşüne katılma konusunda öğretmenlerin “kararsız” kaldıkları görülmektedir.

“Değerlendirme soruları değişik soru tiplerine uygun verilmektedir.” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 3,12 olarak görülmektedir. Bu aritmetik ortalama değer, mevcut kitabın alıştıırma ve değerlendirme bakımından değerlendirme sorularının değişik soru tiplerine uygun verildiği görüşüne katılma konusunda öğretmenlerin “kararsız” kaldıkları görülmektedir.

“Sorular her seviyedeki öğrencinin kendini değerlendirmesine fırsat vermektedir.” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 2,79 olarak görülmektedir. Bu aritmetik ortalama değer, mevcut kitabın alıştıırma ve değerlendirme bakımından soruların her seviyedeki öğrencinin kendini değerlendirmesine fırsat vermekte yeterli olduğu görüşüne katılma konusunda öğretmenlerin “kararsız” kaldıkları görülmektedir.

“Soruların dili öğrencinin anlayabileceği düzeydedir.” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 3,27 olarak görülmektedir. Bu aritmetik ortalama değer, mevcut kitabın alıştıırma ve değerlendirme bakımından soruların dili öğrencinin anlayabileceği düzeyde olduğu görüşüne katılma konusunda öğretmenlerin “kararsız” kaldıkları görülmektedir.

“Değerlendirme soruları açık ve anlaşılırdır.” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 3,42 olarak görülmektedir. Bu aritmetik ortalama değer, mevcut kitabın alıştıırma ve değerlendirme bakımından değerlendirme sorularının açık ve anlaşılır olduğu görüşüne öğretmenlerin katıldıkları görülmektedir.

“Sorular araştırma ve inceleme yapmaya teşvik etmektedir.” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 3,05 olarak görülmektedir. Bu aritmetik ortalama değer, mevcut kitabın alıştıırma ve değerlendirme bakımından soruların araştırma ve inceleme yapmaya teşvik etmekte yeterli olduğu görüşüne katılma konusunda öğretmenlerin “kararsız” kaldıkları görülmektedir.

“Örnek soru ve araştırmalar ezbere dönük değildir.” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 3,59 olarak görölmektedir. Bu aritmetik ortalama değer, mevcut kitabın alıştırma ve değerlendirme bakımından örnek soru ve araştırmalar ezbere dönük değil olduğu görüşüne öğretmenlerin katıldıkları görölmektedir.

“Kitapta öğrencilerin eski konuları ve bilgilerini hatırlamalarını ve bunları kullanmalarını sağlayacak alıştırmalar vardır.” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 3,20 olarak görölmektedir. Bu aritmetik ortalama değer, mevcut kitabın alıştırma ve değerlendirme bakımından kitapta öğrencilerin eski konuları ve bilgilerini hatırlamalarını ve bunları kullanmalarını sağlayacak alıştırmalar varlığının yeterli olduğu görüşüne katılma konusunda öğretmenlerin “kararsız” kaldıkları görölmektedir.

4.1.4 Öğretmenlerin Kitabın Yardımcı Materyaller Özelliklerine İlişkin Görüşler

Öğretmenlerin, kitabın yardımcı materyaller ile ilgili özelliklerine ilişkin maddelere verdikleri yanıtlar incelenmiş ve sonuçlar Tablo 4 de verilmiştir.

Tablo 4: Öğretmenlerin kitabın yardımcı materyaller özelliklerine ilişkin her bir maddeye verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılım sonuçları

Yardımcı Kaynaklar (Öğretmen Kılavuz Kitabı ve Öğrenci Çalışma Kitabı)		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	\bar{X}
1. Öğretmen kılavuz kitabı dersi planlamada öğretmene yardımcı olacak niteliktedir.	f	4	7	5	32	6	3,53
	%	7,4	13,0	9,3	59,3	11,1	
2. Öğretmen kılavuz kitabında alternatif etkinliklere yer verilmektedir.	f	4	7	4	33	6	3,55
	%	7,4	13,0	7,4	61,1	11,1	
3. Öğretmen kılavuzun kitabında uygulanacak yöntem ve teknikler konusunda yeterli bilgi verilmektedir.	f	2	10	9	27	6	3,46
	%	3,7	18,5	16,7	50,0	11,1	
4. Öğrenci çalışma kitabındaki soru çeşitliliği ders kitabındaki soru çeşitliliğiyle örtüşmektedir.	f	3	11	6	28	6	3,42
	%	5,6	20,4	11,1	51,9	11,1	
5. Öğrenci çalışma kitabında farklı türde soru stilleri bulunmaktadır (çoktan seçmeli, boşluk doldurma vb.).	f	2	8	2	29	13	3,79
	%	3,7	14,8	3,7	53,7	24,1	
6- Öğrenci çalışma kitabında sadece sorulara değil, oyunlara, bulmacalara vb. eğlenceli etkinliklere yer verilmiştir.	f	2	8	10	30	4	3,48
	%	3,7	14,8	18,5	55,6	7,4	
7- Öğretmen kılavuz kitabı öğrencileri derse çekmekte kullanılabilecek çeşitli hikâye, fıkra ve sorular sormaktadır.	f	6	12	9	26	1	3,07
	%	11,1	22,2	16,7	48,1	1,9	
8- Matematik çalışma kitabı, programda öngörülen beceri, değer ve tutumları kazandırmaya yönelik etkinlikleri içermektedir.	f	4	8	6	33	3	3,42
	%	7,4	14,8	11,1	61,1	5,6	
9- Öğrenci çalışma kitaplarındaki alıştırmaların sayısı yeterlidir.	f	7	14	6	25	2	3,01
	%	13,0	25,9	11,1	46,3	3,7	
10- Öğrenci çalışma kitabındaki alıştırmalar öğrencilerin yorum yapmasını ve yeni çözümler üretmesini sağlamaktadır.	f	5	11	13	24	1	3,09
	%	9,3	20,4	24,1	44,4	1,9	
11- Konu ile ilgili derinlemesine bilgi için öğretmene farklı kaynaklar tavsiye edilmektedir.	f	7	16	6	20	5	3,00
	%	13,0	29,6	11,1	37,0	9,3	
12- Ek kaynak olarak test kitabı kullanmaya ihtiyaç vardır.	f	1	2	4	31	16	4,09
	%	1,9	3,7	7,4	57,4	29,6	
13- Öğretmen kılavuz kitabı derste kullanılacak araç-gereçler ve bunların nasıl kullanılacağına dair bilgiler vermektedir.	f	3	13	5	30	3	3,31
	%	5,6	24,1	9,3	55,6	5,6	

Tablo-4 incelendiğinde;

“Öğretmen kılavuz kitabı dersi planlamada öğretmene yardımcı olacak niteliktedir.” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 3,53 olarak görülmektedir. Bu aritmetik ortalama değer, mevcut yardımcı kaynakların öğretmene yardımcı olması bakımından yeterli olduğu görüşüne öğretmenlerin katıldıkları görülmektedir.

“Öğretmen kılavuz kitabında alternatif etkinliklere yer verilmektedir.” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 3,55 olarak görülmektedir. Bu aritmetik ortalama değer, mevcut yardımcı kaynakların öğretmen kılavuzunda alternatif etkinliklere yer verilmekte yeterli olduğu görüşüne öğretmenlerin katıldıkları görülmektedir.

“Öğretmen kılavuz kitabında uygulanacak yöntem ve teknikler konusunda yeterli bilgi verilmektedir.” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 3,46 olarak görülmektedir. Bu aritmetik ortalama değer, mevcut yardımcı kaynakların öğretmen kılavuzunda uygulanacak yöntem ve teknikler konusunda yeterli bilgi verilmekte olduğu görüşüne öğretmenlerin katıldıkları görülmektedir.

“Öğrenci çalışma kitabındaki soru çeşitliliği ders kitabındaki soru çeşitliliğiyle örtüşmektedir.” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 3,42 olarak görülmektedir. Bu aritmetik ortalama değer, mevcut yardımcı kaynakların öğrenci çalışma kitabındaki soru çeşitliliği ders kitabındaki soru çeşitliliğiyle örtüşmekte olduğu görüşüne öğretmenlerin katıldıkları görülmektedir.

“Öğrenci çalışma kitabında farklı türde soru stilleri bulunmaktadır (çoktan seçmeli, boşluk doldurma vb.)” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 3,79 olarak görülmektedir. Bu aritmetik ortalama değer, mevcut yardımcı kaynakların öğrenci çalışma kitabında farklı türde soru stilleri bulunduğu konusuna öğretmenlerin katıldıkları görülmektedir.

“Öğrenci çalışma kitabında sadece sorulara değil, oyunlara, bulmacalara vb. eğlenceli etkinliklere yer verilmiştir.” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 3,48 olarak görülmektedir. Bu aritmetik ortalama değer, öğrenci çalışma kitabında sadece soruların değil, oyunların, bulmacaların vb. eğlenceli etkinliklerin yeterli olduğu görüşüne öğretmenlerin katıldıkları görülmektedir.

“Öğretmen kılavuz kitabında öğrencileri derse çekmekte kullanılabilecek çeşitli hikâye, fıkra ve sorular sormaktadır.” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 3,07 olarak görülmektedir. Bu aritmetik ortalama değer, mevcut öğretmen kılavuzu öğrencileri derse çekmekte kullanılabilecek çeşitli hikâye, fıkra ve sorular sormakta yeterli olduğu görüşüne katılma konusunda öğretmenlerin “kararsız” kaldıkları görülmektedir.

“Matematik çalışma kitabı, programda öngörülen beceri, değer ve tutumları kazandırmaya yönelik etkinlikleri içermektedir.” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 3,42 olarak görülmektedir. Bu aritmetik ortalama değer, mevcut matematik çalışma kitabı, programda öngörülen beceri, değer ve tutumları kazandırmaya yönelik etkinlikleri içermesi bakımından yeterli olduğu görüşüne öğretmenlerin katıldıkları görülmektedir.

“Öğrenci çalışma kitaplarındaki alıştırmaların sayısı yeterlidir. .” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 3,01 olarak görülmektedir. Bu aritmetik ortalama değer, mevcut öğrenci çalışma kitaplarındaki alıştırmaların sayısı yeterli olduğu görüşüne katılma konusunda öğretmenlerin “kararsız” kaldıkları görülmektedir.

“Öğrenci çalışma kitabındaki alıştırmalar öğrencilerin yorum yapmasını ve yeni çözümler üretmesini sağlamaktadır .” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 3,09 olarak görülmektedir. Bu aritmetik ortalama değer, mevcut öğrenci çalışma kitabındaki alıştırmalar öğrencilerin yorum yapmasını ve yeni çözümler üretmesini sağlamakta olması bakımından yeterli olduğu görüşüne katılma konusunda öğretmenlerin “kararsız” kaldıkları görülmektedir.

“Konu ile ilgili derinlemesine bilgi için öğretmene farklı kaynaklar tavsiye edilmektedir.” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 3,00 olarak görülmektedir. Bu aritmetik ortalama değeri, mevcut konu ile ilgili derinlemesine bilgi için öğretmene farklı kaynaklar tavsiye edilmekte olması bakımından yeterli olduğu görüşüne katılma konusunda öğretmenlerin “kararsız” kaldıkları görülmektedir.

“Ek kaynak olarak test kitabı kullanmaya ihtiyaç vardır .” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 4,09 olarak görülmektedir. Bu aritmetik ortalama değeri, mevcut ek kaynak olarak test kitabı kullanmaya ihtiyaç var olması bakımından yeterli olduğu görüşüne öğretmenlerin katıldıkları görülmektedir.

“Öğretmen kılavuz kitabı derste kullanılacak araç-gereçler ve bunların nasıl kullanılacağına dair bilgiler vermektedir .” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 3,31 olarak görülmektedir. Bu aritmetik ortalama değeri, mevcut öğretmen kılavuzu derste kullanılacak araç-gereçler ve bunların nasıl kullanılacağına dair bilgiler vermekte olması bakımından yeterli olduğu görüşüne katılma konusunda öğretmenlerin “kararsız” kaldıkları görülmektedir.

4.1.5 Öğretmenlerin Kitabın İçerik Özelliklerine İlişkin Görüşleri

Öğretmenlerin, kitabın içerik ile ilgili özelliklerine ilişkin maddelere verdikleri yanıtlar incelenmiş ve sonuçlar Tablo-5 de verilmiştir.

Tablo 5: Öğretmenlerin kitabın içerik özelliklerine ilişkin her bir maddeye verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılım sonuçları

Ders Kitabının İçerik Açısından Değerlendirilmesi		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	\bar{X}
1- Öğretim yöntem ve tekniklerine uygun olarak düzenlenmiştir.	f	4	8	5	35	2	3,42
	%	7,2	14,8	9,3	64,8	3,7	
2- Konunun öğrenilmesi için gerekli ön şart niteliğindeki temel bilgi ve becerileri içermektedir.	f	5	13	9	23	4	3,14
	%	9,3	24,1	16,7	42,6	7,4	
3- Öğrencilerin hazırlık çalışması yapmaları için yeterince hazırlık soruları bulunmaktadır.	f	3	21	11	16	3	2,90
	%	5,6	38,9	20,4	29,6	5,6	
4- Hazırlık soruları öğrencinin araştırma, inceleme, deney ve gözlem yapmaya teşvik edecek niteliktedir.	f	5	20	10	16	3	2,85
	%	9,3	37,0	18,5	29,6	5,6	
5- İçerik öğrencinin ilgisini çekebilecek niteliktedir.	f	6	14	14	18	2	2,92
	%	11,1	25,9	25,9	33,3	3,7	
6- Ünite konuları öğrencilerin problem çözme, karar verme, eleştirel düşünme vb. yeteneğini geliştirecek niteliktedir.	f	2	11	10	26	5	3,38
	%	3,7	20,4	18,5	48,1	9,3	
7- Sunulan bilgiyi destekleyen yeterli sayıda örnek verilmiştir.	f	3	21	8	19	3	2,96
	%	5,6	38,9	14,8	35,2	5,6	
8- Verilen örnekler öğrenci seviyesine uygundur.	f	3	11	6	32	2	3,35
	%	5,6	20,4	11,1	59,3	3,7	
9- İçerik dersin kazanımları ile tutarlıdır.	f	3	8	2	37	4	3,57
	%	5,6	14,8	3,7	68,5	7,4	
10- Gereksiz bilgi ve fazla ayrıntı yoktur.	f	7	8	4	32	3	3,29
	%	13,0	14,8	7,4	59,3	5,6	
11- Bir önceki sınıfın konuları ile bağlantılıdır.	f	5	11	1	33	4	3,37
	%	9,3	20,4	1,9	61,1	7,4	
12- Bir sonraki sınıfa hazırlık niteliği taşımaktadır.	f	5	10	2	34	3	3,37
	%	9,3	18,5	3,7	63,0	5,6	
13- Örnekler öğrencilerin gelişim düzeyine uygundur.	f	4	10	11	23	6	3,31
	%	7,4	18,5	20,4	42,6	11,1	
14- İçerik matematik eğitimindeki çağdaş öğretim yaklaşımları (drama, işbirliğine dayalı öğretim vb.) dikkate alınarak düzenlenmiştir.	f	3	10	9	29	3	3,35
	%	5,6	18,5	16,7	53,7	5,6	
15- Ders kitabında matematiğe karşı olumlu tutum geliştirmeye yönelik etkinlikler yer almaktadır.	f	5	15	9	20	5	3,09
	%	9,3	27,8	16,7	37,0	9,3	
16- Problemler öğretmenden destek almadan öğrenciler tarafından anlaşılabilir düzeydedir.	f	9	19	11	12	3	2,64
	%	16,7	35,2	20,4	22,2	5,6	

Tablo-5 incelendiğinde

“Öğretim yöntem ve tekniklerine uygun olarak düzenlenmiştir.” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 3,42 olarak görülmektedir. Bu aritmetik ortalama değer, mevcut kitabın içerik olarak öğretim yöntem ve tekniklerine uygunluğu bakımından yeterli olduğu görüşüne öğretmenlerin katıldıkları görülmektedir.

“Konunun öğrenilmesi için gerekli ön şart niteliğindeki temel bilgi ve becerileri içermektedir.” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 3,14 olarak görülmektedir. Bu aritmetik ortalama değer, mevcut kitabın içerik olarak konunun öğrenilmesi için gerekli ön şart niteliğindeki temel bilgi ve becerileri içermesi bakımından yeterli olduğu görüşüne katılma konusunda öğretmenlerin “kararsız” kaldıkları görülmektedir.

“Öğrencilerin hazırlık çalışması yapmaları için yeterince hazırlık soruları bulunmaktadır.” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 2,90 olarak görülmektedir. Bu aritmetik ortalama değer, mevcut kitabın içerik olarak öğrencilerin hazırlık çalışması yapmaları için yeterince hazırlık soruları bulunması bakımından yeterli olduğu görüşüne katılma konusunda öğretmenlerin “kararsız” kaldıkları görülmektedir.

“Hazırlık soruları öğrencinin araştırma, inceleme, deney ve gözlem yapmaya teşvik edecek niteliktedir.” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 2,85 olarak görülmektedir. Bu aritmetik ortalama değer, mevcut kitabın içerik olarak hazırlık soruları öğrencinin araştırma, inceleme, deney ve gözlem yapmaya teşvik edecek niteliği bakımından yeterli olduğu görüşüne katılma konusunda öğretmenlerin “kararsız” kaldıkları görülmektedir.

“İçerik öğrencinin ilgisini çekebilecek niteliktedir.” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 2,92 olarak görülmektedir. Bu aritmetik ortalama değer, mevcut kitabın içerik olarak öğrencinin ilgisini çekebilecek nitelikte olduğu görüşüne katılma konusunda öğretmenlerin “kararsız” kaldıkları görülmektedir.

“Ünite konuları öğrencilerin problem çözme, karar verme, eleştirel düşünme vb. yeteneğini geliştirecek niteliktedir.” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 3,38 olarak görülmektedir. Bu aritmetik ortalama değer, mevcut kitabın içerik olarak ünite konuları öğrencilerin problem çözme, karar verme, eleştirel düşünme vb. yeteneğini geliştirecek nitelikte yeterli olduğu görüşüne katılma konusunda öğretmenlerin “kararsız” kaldıkları görülmektedir.

“Sunulan bilgiyi destekleyen yeterli sayıda örnek verilmiştir.” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 2,96 olarak görülmektedir. Bu aritmetik ortalama değer, mevcut kitabın içerik olarak sunulan bilgiyi destekleyen yeterli sayıda örnek verilmiş olduğu görüşüne katılma konusunda öğretmenlerin “kararsız” kaldıkları görülmektedir.

“Verilen örnekler öğrenci seviyesine uygundur.” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 3,35 olarak görülmektedir. Bu aritmetik ortalama değer, mevcut kitabının içerik olarak verilen örneklerin öğrenci seviyesine uygunluğu bakımından yeterli olduğu görüşüne katılma konusunda öğretmenlerin “kararsız” kaldıkları görülmektedir.

“İçerik dersin kazanımları ile tutarlıdır.” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 3,57 olarak görülmektedir. Bu aritmetik ortalama değer, mevcut kitabın içerik olarak dersin kazanımları ile tutarlılığı bakımından yeterli olduğu görüşüne öğretmenlerin katıldıkları görülmektedir.

“Gereksiz bilgi ve fazla ayrıntı yoktur.” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 3,29 olarak görülmektedir. Bu aritmetik ortalama değer, mevcut kitabın içerik olarak gereksiz bilgi ve fazla ayrıntı olmadığı görüşüne katılma konusunda öğretmenlerin “kararsız” kaldıkları görülmektedir.

“Bir önceki sınıfın konuları ile bağlantılıdır.” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 3,37 olarak görülmektedir. Bu aritmetik ortalama değer, mevcut kitabın içerik olarak öğretim bir önceki sınıfın konuları ile bağlantılı olduğu görüşüne katılma konusunda öğretmenlerin “kararsız” kaldıkları görülmektedir.

“Bir sonraki sınıfa hazırlık niteliği taşımaktadır.” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 3,37 olarak görülmektedir. Bu aritmetik ortalama değer, mevcut kitabın içerik olarak bir sonraki sınıfa hazırlık niteliği taşımakta olduğu görüşüne katılma konusunda öğretmenlerin “kararsız” kaldıkları görülmektedir.

“Örnekler öğrencilerin gelişim düzeyine uygundur.” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 3,31 olarak görülmektedir. Bu aritmetik ortalama değer, mevcut kitabın içerik olarak örnekler öğrencilerin gelişim düzeyine uygunluğu bakımından yeterli olduğu görüşüne katılma konusunda öğretmenlerin “kararsız” kaldıkları görülmektedir.

“İçerik matematik eğitimindeki çağdaş öğretim yaklaşımları (drama, işbirliğine dayalı öğretim vb.) dikkate alınarak düzenlenmiştir.” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 3,35 olarak görülmektedir. Bu aritmetik ortalama değer, mevcut kitabın içerik olarak İçerik matematik eğitimindeki çağdaş öğretim yaklaşımları (drama, işbirliğine dayalı öğretim vb.) dikkate alınarak düzenlenmiş olduğu görüşüne katılma konusunda öğretmenlerin “kararsız” kaldıkları görülmektedir.

“Ders kitabında matematiğe karşı olumlu tutum geliştirmeye yönelik etkinlikler yer almaktadır.” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 3,09 olarak görülmektedir. Bu aritmetik ortalama değer, mevcut kitabın içerik olarak ders kitabında matematiğe karşı olumlu tutum geliştirmeye yönelik etkinlikler yer aldığı görüşüne katılma konusunda öğretmenlerin “kararsız” kaldıkları görülmektedir.

“Problemler retmenden destek almadan renciler tarafından anlaşılabilir düzeydedir.” maddesine ilişkin yanıtların aritmetik ortalaması (\bar{X}) 2,64 olarak görülmektedir. Bu aritmetik ortalama değer, mevcut kitabın içerik olarak problemler retmenden destek almadan renciler tarafından anlaşılabilir düzeyde olduğu bakımından yeterli olduğu görüşüne katılma konusunda retmenlerin “kararsız” kaldıkları görülmektedir.

4.2. Matematik Ders Kitaplarına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılması

Bu bölümde öğretmenlerin görsel özellik, biçimsel özellik, içerik özelliği, alıştırma ve değerlendirme özelliği, yardımcı materyaller özelliği 8. sınıf matematik ders kitabı hakkında öğretmen görüşleri ölçeği alt boyutlarına ilişkin görüşleri çeşitli değişkenler bakımından incelenmiştir.

4.2.1. Cinsiyet Değişkenine Göre 8. Sınıf Matematik Ders Kitaplarının Alt Boyutlarına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılması

Öğretmenlerin cinsiyetleri açısından 8. sınıf matematik ders kitabı hakkında öğretmen görüşleri ölçeğinin alt boyutları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla t testi yapılmıştır. Analiz sonrası elde edilen veriler Tablo da verilmiştir.

Tablo 6: Öğretmenlerin cinsiyetleri açısından 8. sınıf matematik ders kitabı hakkında öğretmen görüşleri ölçeği alt boyutları arasında yapılan t testi sonuçları

Cinsiyet		Erkek	Kadın	t	P	Fark
		N (37)	N (17)			
Görsellik	\bar{X}	28,75	30,23	0,77	0,44	
	ss	6,45	6,55			
Biçimsel	\bar{X}	40,91	43,82	1,00	0,32	
	ss	9,79	10,08			
Alıştırma değerlendirme	\bar{X}	36,75	38,58	0,64	0,52	
	ss	9,53	10,08			
Yardımcı materyaller	\bar{X}	43,72	45,47	0,66	0,51	
	ss	9,40	8,00			
İçerik	\bar{X}	50,59	51,82	0,32	0,74	
	ss	13,23	12,26			

Tablo-6 da öğretmenlerin cinsiyetleri yönüyle görsellik (p=0,44), biçimsellik (p=0,32), alıştırma ve değerlendirme (p=0,52), yardımcı materyaller (p=0,51), içerik (p=0,74) bakımından p < 0,05 düzeyinde anlamlı bir fark oluşturmadıkları görülmektedir.

4.2.2. Hizmet Süresi Değişkenine Göre 8. Sınıf Matematik Ders Kitabına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılması

Öğretmenlerin hizmet süreleri açısından 8. sınıf matematik ders kitabı hakkında öğretmen görüşleri ölçeğinin alt boyutları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla (varyans analizi) çoklu karşılaştırma Benferroni testi yapılmıştır. Analiz sonrası elde edilen veriler Tablo 7 de verilmiştir.

Tablo 7: Öğretmenlerin hizmet süreleri açısından 8. sınıf matematik ders kitabı hakkında öğretmen görüşleri ölçeği alt boyutları arasında yapılan (varyans analizi) çoklu karşılaştırma Benferroni test sonuçları

Hizmet süresi		1-5 N (11)	6-10 N (20)	11-15 N (8)	16-20 N (2)	21 ve üzeri N (13)	F	P	Fark
Görsellik	\bar{X}	31,27	26,30	30,12	32,50	30,92	1,79	0,14	
	ss	6,67	6,53	5,11	0,70	6,38			
Biçimsel	\bar{X}	41,54	38,80	41,37	56,50	44,76	2,00	0,10	
	ss	12,05	8,99	8,33	0,70	9,01			
Alıştırma değerlendirme	\bar{X}	41,81	33,05	38,87	41,00	38,61	1,87	0,13	
	ss	6,40	9,25	12,31	9,89	9,51			
Yardımcı materyaller	\bar{X}	46,63	41,50	46,37	49,50	44,46	0,95	0,44	
	ss	6,87	9,34	10,50	4,94	9,17			
İçerik	\bar{X}	53,90	47,10	51,62	54,00	53,61	0,75	0,55	
	ss	8,98	13,11	15,80	2,82	14,11			

Tablo-7 de öğretmenlerin hizmet süreleri yönüyle görsellik ($p=0,14$), biçimsellik ($p=0,10$), alıştırma ve değerlendirme ($p=0,13$), yardımcı materyaller ($p=0,44$), içerik ($p=0,55$) bakımından $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir fark oluşturmadıkları görülmektedir.

4.2.3. Mezun Olunan Eğitim Kurumu Değişkenine Göre 8.Sınıf Matematik Ders Kitabına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılması

Öğretmenlerin mezun olduğu kurumlar açısından 8. sınıf matematik ders kitabı hakkında öğretmen görüşleri ölçeğinin alt boyutları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla çoklu karşılaştırma (varyans analizi) Benferroni testi yapılmıştır. Analiz sonrası elde edilen veriler Tablo 8 de verilmiştir.

Tablo 8: Öğretmenlerin mezun olduğu kurumlar açısından 8. sınıf matematik ders kitabı hakkında öğretmen görüşleri ölçeği alt boyutları arasında yapılan (varyans analizi) çoklu karşılaştırma Benferroni test sonuçları

Mezun olduğu eğitim kurumu		Eğitim yüksek okulu N (3)	Eğitim fakültesi N (37)	Diğer N (14)	F	P	Fark
Görsellik	\bar{X}	25,66	29,35	29,64	0,48	0,62	
	ss	4,04	6,71	6,30			
Biçimsel	\bar{X}	39,00	42,40	40,92	0,23	0,79	
	ss	6,55	9,96	10,63			
Alıştırma değerlendirme	\bar{X}	32,00	38,37	35,71	0,86	0,42	
	ss	5,29	8,24	13,22			
Yardımcı materyaller	\bar{X}	37,66	45,75	41,78	1,93	0,15	
	ss	2,08	6,75	13,28			
İçerik	\bar{X}	39,00	53,18	47,71	2,43	0,09	
	ss	6,24	10,17	17,89			

Tablo-8 de öğretmenlerin mezun olduğu eğitim kurumu yönüyle görsellik (p=0,62), biçimsellik (p=0,79), alıştırma ve değerlendirme (p=0,42), yardımcı materyaller (p=0,15), içerik (p=0,09) bakımından $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir fark oluşturmadıkları görülmektedir.

4.2.4. Eğitim Durumu Değişkenine Göre 8.Sınıf Matematik Ders Kitabına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılması

Öğretmenlerin eğitim durumları açısından 8. sınıf matematik ders kitabı hakkında öğretmen görüşleri ölçeğinin alt boyutları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla çoklu karşılaştırma (varyans analizi) Benferroni testi yapılmıştır. Analiz sonrası elde edilen veriler Tablo 9 da verilmiştir.

Tablo 9: Öğretmenlerin eğitim durumları açısından 8. sınıf matematik ders kitabı hakkında öğretmen görüşleri ölçeği alt boyutları arasında yapılan (varyans analizi) çoklu karşılaştırma Benferroni test sonuçları

Eğitim durumunuz		Ön lisans N (5)	Lisans N (46)	Yüksek lisans N (3)	F	P	Fark
Görsellik	\bar{X}	29,80	29,00	31,66	0,25	0,77	
	ss	6,61	6,54	6,65			
Biçimsel	\bar{X}	44,20	41,41	44,33	0,27	0,76	
	ss	9,01	10,11	10,01			
Alıştırma değerlendirme	\bar{X}	36,40	37,36	38,33	0,03	0,96	
	ss	8,67	9,79	12,50			
Yardımcı materyaller	\bar{X}	44,80	44,04	47,00	0,15	0,85	
	ss	7,66	9,11	11,13			
İçerik	\bar{X}	49,60	50,97	53,33	0,07	0,92	
	ss	13,24	13,02	13,65			

Tablo-9 da öğretmenlerin eğitim durumu yönüyle görsellik (p=0,77), biçimsellik (p=0,76), alıştırma ve değerlendirme (p=0,96), yardımcı materyaller (p=0,85), içerik (p=0,92) bakımından p < 0,05 düzeyinde anlamlı bir fark oluşturmadıkları görülmektedir.

2.5. Öğretmenlerin Ders Kitabını Seçmek İstedikleri Yönteme Göre 8. Sınıf Matematik Ders Kitabına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılması

Öğretmenlerin ders kitabını seçmek istedikleri yöntem açısından 8. sınıf matematik ders kitabı hakkında öğretmen görüşleri ölçeğinin alt boyutları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla çoklu karşılaştırma (varyans analizi) Benferroni testi yapılmıştır. Analiz sonrası elde edilen veriler Tablo 10 da verilmiştir.

Tablo 10: Öğretmenlerin ders kitabını seçmek istedikleri yöntem açısından 8. sınıf matematik ders kitabı hakkında öğretmen görüşleri ölçeği alt boyutları arasında yapılan (varyans analizi) çoklu karşılaştırma Benferroni test sonuçları

Ders kitabını nasıl seçmek istersiniz		Zümre öğretmenleri ile seçmek isterim N (41)	Kendim seçmek isterim N (10)	Etkim olmasa da olur N (3)	F	P	Fark
Görsellik	\bar{X}	29,17	27,70	35,00	1,50	0,23	
	ss	6,42	6,65	4,58			
Biçimsel	\bar{X}	41,63	40,00	50,66	1,39	0,25	
	ss	9,93	10,0	4,93			
Alıştırma değerlendirme	\bar{X}	37,26	35,10	45,66	1,40	0,25	
	ss	9,18	11,60	6,80			
Yardımcı materyaller	\bar{X}	44,60	41,30	49,66	1,13	0,33	
	ss	8,14	11,30	11,37			
İçerik	\bar{X}	52,07	43,80	60,00	2,60	0,08	
	ss	11,43	16,00	13,89			

Tablo 10 da öğretmenlerin ders kitabını seçmek istedikleri yöntemi açısından, görsellik ($p=0,23$), biçimsellik ($p=0,25$), alıştırma ve değerlendirme ($p=0,25$), yardımcı materyaller ($p=0,33$), içerik ($p=0,08$) bakımından $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir fark oluşturmadıkları görülmektedir.

5.BÖLÜM

5.SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde çeşitli değişkenler bakımından öğretmenlerin 8. sınıf matematik ders kitabı hakkında öğretmen görüşleri ölçeği alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan bağımsız gruplar t testi ve çoklu karşılaştırma (varyans analizi) Benferroni test sonuçlarıyla ilgili tartışma ve yorum yapılmıştır.

5.1- Sonuç ve Tartışma

1- Araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyet değişkeni bakımından 8. Sınıf matematik ders kitabı hakkında öğretmen görüşleri ölçeği alt boyutları arasında $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir fark oluşturmadıkları görülmektedir. Bununla birlikte, öğretmenlerin cinsiyetleri bakımından 8. sınıf matematik ders kitabı hakkında öğretmen görüşleri ölçeği alt boyutlarından almış oldukları puanların aritmetik ortalamasında (\bar{X}) erkeklere nazaran bayanların daha fazla puan aldıkları görülmektedir (Bkz: Tablo 6).

Mutu'nun (2008) gerçekleştirdiği çalışmada, öğretmenlerin cinsiyetleri bakımından yalnızca "görsellik" alt boyutunda fark ortaya çıkmıştır. 6. sınıf ders kitaplarının görsellik bölümünün bayan öğretmenlerce daha fazla beğenildiği anlaşılmaktadır. Görsellik, biçimsellik, içerik, alıştırmaya-değerlendirme çalışması ve yardımcı materyal alt boyutlarında anlamlı bir fark oluşmamıştır. Bu araştırmanın sonuçları incelendiğinde, öğretmenlerin cinsiyetleri bakımından 8. sınıf matematik ders kitabı hakkında öğretmen görüşleri ölçeğinin hiçbir alt boyutunda fark oluşturmadığı görülmektedir. Bu bağlamda, öğretmenlerin genel olarak, matematik ders kitaplarını eşit oranda değerlendirdiği söylenebilir.

Çakır (2006: 76) araştırmasında, ilköğretim dördüncü sınıf ders kitaplarının görsel özellikleriyle ilgili olarak öğretmenler, kitapta kullanılan grafik, şekil, fotoğraf vb. görsel unsurların baskı kalitesinin iyi ve öğrenci seviyesine uygun olduğu konusunda kararsız kaldıklarını ortaya koymuştur. Dünder (1995) da, aynı yönde sonuca ulaşmış olup, ders kitaplarının görsel öğelerinin öğrenci düzeyine uygun olmadığı tespit etmiştir. Bu araştırma bulguları dikkate alındığında, öğretmenlerin

görsel öğelerin öğrencilerin gelişim düzeylerine uygunluğu noktasında “kararsız” kaldıkları görülmektedir (Bkz: Tablo 1). Bu sonuçlar, öğretmenlerin ders kitaplarının görsel öğelerinin çocukların gelişim düzeylerine uygunluğu noktasında genel anlamda “kararsız” kaldıklarını göstermektedir.

Öğretmenlerin cinsiyet ayrımı gözetmeden genel olarak, ders kitaplarının biçimsel özelliklerine katılmada “kararsız” kaldıkları görülmektedir (Tablo 2). Çakır’ın (2006: 57) araştırması da göstermektedir ki, öğretmenler ders kitaplarının biçimsel özelliklerinin yeterliliği konusunda kararsız kalmışlardır. Bu durumda, öğretmenlerin ders kitaplarının biçimsel özelliğinin yeterliliği noktasında kararsız oldukları söylenebilir.

Mutu’nun (2008: 56) çalışmasında öğretmenlerin genel olarak 6. ve 7. sınıf ders kitaplarının içeriğini yetersiz buldukları görülmektedir. Bu çalışmada ise, öğretmenlerin genel olarak, ders kitaplarının içeriğinin yeterliliği konusunda kararsız kaldıkları görülmektedir (Bkz: Tablo 5). Altun’un (2004) araştırmasında da ders kitabı haricindeki kitaplara ihtiyaç duyulduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda, öğretmenlerin ders kitaplarının içeriği konusunda tatminkâr olmadıkları söylenebilir.

Cinsiyet değişkeni 6. ve 7. sınıf ders kitaplarının alıştırma ve değerlendirme özelliği ile yardımcı materyal özelliği bakımından yeterince fark oluşturamamıştır (Mutu, 2008: 41). Bu araştırma sonuçlarına göre ise, cinsiyet değişkeni 8. sınıf ders kitaplarının alıştırma ve değerlendirme özelliği ile yardımcı materyal özelliği bakımından anlamlı bir fark oluşturamamıştır (Bkz: Tablo 6). Bu kapsamda, genel olarak öğretmenlerin alıştırma ve değerlendirme ile yardımcı materyal boyutu üzerinde aynı kanaate sahip oldukları söylenebilir.

2- Araştırmaya katılan öğretmenlerin hizmet süreleri değişkeni bakımından 8. sınıf matematik ders kitabı hakkında öğretmen görüşleri ölçeği alt boyutları arasında $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir fark oluşturmadıkları görülmektedir. Bununla birlikte, öğretmenlerin hizmet süreleri değişkeni bakımından 8. sınıf matematik ders kitabı hakkında öğretmen görüşleri ölçeği alt boyutlarından almış oldukları puanların aritmetik ortalamasında (\bar{X}) 16–20 yıl hizmet süresi olan öğretmenlerin diğer farklı

hizmet süreleri olan öğretmenlere nazaran daha fazla puan aldıkları görülmektedir (Bkz: Tablo 7).

Mutu'nun (2008: 42, 55) çalışmasında hizmet süresi değişkenine göre 6. sınıf ders kitaplarının sadece yardımcı materyal alt boyutunda anlamlı bir fark ortaya çıkmıştır. "Görsellik, içerik, alıştırma ve değerlendirme" 7. sınıf ders kitabının hizmet süresi değişkeni açısından öğretmen görüşleri arasında anlamlı bir fark ortaya çıkmadığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte, 6. sınıf ders kitabının yardımcı materyallerini 1-5 yıllık öğretmenlerin 6-10 yıllık hizmet süresine sahip olan öğretmenlerden daha fazla beğendikleri ortaya çıkmıştır. Bu araştırmada da hizmet süresi değişkeni 8. sınıf matematik ders kitabı hakkında öğretmen görüşleri ölçeği alt boyutları arasında anlamlı bir fark ortaya çıkarmamıştır. Bununla birlikte, 16-20 yıl hizmet süresine sahip öğretmenlerin ilgili boyutu biraz daha fazla yeterli buldukları görülmektedir.

Dayak (1998) ilköğretim 5. sınıf Matematik Ders kitapları ile ilgili yaptığı araştırmada değerlendirme soru sayısının ve türünün yetersiz olduğunu tespit etmiştir. Bu araştırmada ise, öğretmenler hizmet sürelerine bakılmaksızın ders kitaplarının ilgili bölümünün yeterliliği konusunda kararsız kalmışlardır (Bkz: Tablo 3). Dolayısı ile öğretmenlerin kararsız kalma nedenlerinin araştırılması ilgili bölümün geliştirilmesine yardımcı olabilir.

3- Araştırmaya katılan öğretmenlerin mezun olduğu eğitim kurumu değişkeni bakımından 8. sınıf matematik ders kitabı hakkında öğretmen görüşleri ölçeği alt boyutları arasında $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir fark oluşturmadıkları görülmektedir. Bununla birlikte, öğretmenlerin mezun oldukları eğitim kurumu değişkeni bakımından 8. sınıf matematik ders kitabı hakkında öğretmen görüşleri ölçeği alt boyutlarından almış oldukları puanların aritmetik ortalamasında (\bar{X}) eğitim fakültesi olan öğretmenlerin diğer farklı eğitim kurumlarından mezun olan öğretmenlere nazaran daha fazla puan aldıkları görülmektedir (Bkz: Tablo 8).

Mutu (2008: 43) araştırmasında 6. sınıf ders kitaplarının mezun olunan eğitim kurumu açısından öğretmen görüşleri arasında, sadece biçimsel özellik alt boyutunda anlamlı farklılık olduğunu ortaya koymuştur. Ancak, bu çalışmada anlamlı bir farklılık oluşmamıştır. Bununla birlikte, mezun olunan eğitim kurumu değişkeni bakımından öğretmenlerin 8. sınıf matematik ders kitabı hakkında öğretmen görüşleri ölçeği alt boyutlarından aldıkları aritmetik ortalamalara bakıldığında sıralamanın eğitim fakültesi mezunları, diğer ve eğitim yüksek okulu şeklinde olduğu görülmektedir (Bkz: Tablo 8). Bu bağlamda, öğretmenlerin ders kitaplarının biçimsel özelliklerini değerlendirmede almış oldukları eğitimin etkili olduğu söylenebilir.

Ders kitabının biçimsel özelliğine Eğitim Fakültesi mezunu olmayan öğretmenlerin eğitim fakültesinden mezun olan öğretmenlere göre daha fazla katıldığı ortaya çıkmıştır (Mutu, 2008: 55). Bu çalışmada ise, eğitim fakültesi mezunu olan öğretmenlerin diğer kurumlardan mezun olan öğretmenlere göre, 8. sınıf matematik ders kitabı hakkında öğretmen görüşleri ölçeği alt boyutlarına daha fazla katıldıkları görülmektedir (Bkz: Tablo 8). Bu iki sonuç doğrultusunda, öğretmenlerin biçimsel özelliğin yeterliliği noktasında mezun olunan eğitim kurumlarının etkisiz ya da etkisinin az olduğu söylenebilir.

4- Araştırmaya katılan öğretmenlerin eğitim durumu değişkeni bakımından 8. sınıf matematik ders kitabı hakkında öğretmen görüşleri ölçeği alt boyutları arasında $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir fark oluşturmadıkları görülmektedir. Bununla birlikte, öğretmenlerin eğitim durumu değişkeni bakımından 8. sınıf matematik ders kitabı hakkında öğretmen görüşleri ölçeği alt boyutlarından almış oldukları puanların aritmetik ortalamasında (\bar{X}) yüksek lisans mezunu olan öğretmenlerin diğer öğretmenlere nazaran daha fazla puan aldıkları görülmektedir (Bkz: Tablo 9).

Araştırmaya katılan öğretmenlerin eğitim durumları dikkate alınmaksızın ders kitaplarının boyutlarının yeterliliği noktasında genelde “kararsız” kaldıkları görülmektedir. Bununla birlikte, öğretmenlerin ders kitaplarının boyutlarının yeterliliği noktasında katılma eğiliminde oldukları görülmektedir (Bkz: Tablo

1,2,3,...). Bu bağlamda, öğretmenlerin ders kitaplarının yeterliliği konusunda kararsız ama katılma eğiliminde olduğu görülmektedir.

Dördüncü sınıf ders kitabının görsel özellikleriyle ilgili olarak öğretmenler, kitapta kullanılan grafik, şekil, fotoğraf vb. görsel unsurların baskı kalitesinin iyi ve öğrenci seviyesine uygun olduğu konusunda kararsız kaldıklarını belirtmişlerdir (Çakır,2006: 76). Bu araştırmada da sekizinci sınıf ders kitaplarının görsel unsurları ve öğrenci seviyesine uygunluğu konusunda öğretmenlerin kararsız kaldıkları görülmektedir. Bu durumda yeni hazırlanan ders kitaplarının öğrencinin seviyesine uygunluğu noktasında yeniden değerlendirilmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır.

Yalın'ın (1996) yapmış olduğu araştırmada öğretmenler ünite konularının öğrencilerin problem çözme ve karar verme gibi yeteneklerini geliştirmesi noktasında kararsız kaldıkları görülmektedir. Bu araştırmanın sonuçlarında da aynı yönde bulgular elde edilmiş olup öğretmenlerin kararsız kaldıkları görülmektedir (Bkz: Tablo 5). Öğretmenlerin eğitim durumlarına bakılmaksızın genel olarak ünite konularının yeterliliği konusunda kararsız kalması ders kitaplarının yanında ek kitapların da kullanılmasını sağlayabilir. Bu durumda, öğrenci ve öğretmen ek yükü karşılaştırmış olur. Dolayısıyla ders kitaplarının içerik bölümünün öğrenciye hitap edecek şekilde düzenlenmesi gerekmektedir.

5- Araştırmaya katılan öğretmenlerin ders kitabını seçmek istedikleri yöntem değişkeni bakımından 8. sınıf matematik ders kitabı hakkında öğretmen görüşleri ölçeği alt boyutları arasında $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir fark oluşturmadıkları görülmektedir. Bununla birlikte, öğretmenlerin mezun oldukları eğitim kurumu değişkeni bakımından 8. sınıf matematik ders kitabı hakkında öğretmen görüşleri ölçeği alt boyutlarından almış oldukları puanların aritmetik ortalamasında (\bar{X}) eğitim fakültesi olan öğretmenlerin diğer farklı eğitim kurumlarından mezun olan öğretmenlere nazaran daha fazla puan aldıkları görülmektedir (Bkz: Tablo 8).

Mutu (2008) 7. sınıf ders kitapları hakkında yapmış olduğu çalışmada, öğretmenlerin ders kitaplarını seçmek istedikleri yöntemleri bakımından ders kitapları alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık oluşmamıştır. Bu araştırmanın

sonuçları incelendiğinde de öğretmenlerin ders kitaplarını seçmek istedikleri yöntemlerin ders kitapları alt boyutlarına yönelik fark oluşturmadığı görülmektedir (Bkz: Tablo 10). Bir başka deyişle, öğretmenler ders kitaplarını nasıl seçerlerse seçsinler, ders kitaplarının alt boyutlarına ilişkin görüşleri değişmemektedir.

5.2. Öneriler

Bu bölümde araştırmada elde edilen bulgulara bağlı olarak geliştirilen önerilere yer verilmektedir.

- 1- Ders kitapları içerik bölümlerinin öğrencinin ilgi ve gelişim düzeyleri dikkate alınarak yeniden düzenlenmesi,
- 2- Ders kitaplarında sunulan bilgileri destekleyici yeterince örneklerin verilmesi;
- 3- İçerikte gereksiz bilgilerin çıkarılması,
- 4- İçeriğin öğrencinin yeteneklerini geliştirici düzeyde olması,
- 5- Görsel öğelerin öğrenci gelişimine uygun olarak hazırlanması,
- 6- Görsel öğelerin metni (İçerik) açıklayıcı ya da tamamlayıcı nitelikte olması,
- 7- Ders kitaplarının kapaklarının öğrencinin ilgisini çekecek nitelikte yeniden düzenlenmesi,
- 8- Ders kitapları boşluklarının öğrencilerin not almasını sağlayacak kadar geniş bırakılması,
- 9- Her ünite için yeterince alıştıırma ve değerlendirme sorularının hazırlanması,
- 10- Alıştıırma ve değerlendirme sorularında kapsam geçerliliğinin sağlanması,
- 11- Soruların ölçme değerlendirme tekniklerine uygun olarak hazırlanması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Arseven, A. , (2003), *İlköğretim 7. Sınıf Matematik Ders Kitaplarına İlişkin Öğretmen, Öğrenci ve Uzman Görüşleri*, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Alkan, C. (1979), Eğitim Ortamları, *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları*,375 S.
- Arslan, S. ve Özpınar, İ. (2009) , “İlköğretim 6. Sınıf Matematik Ders Kitaplarının Öğretmen Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi”, *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12, 97-113
- Ayten, P.(2006), *İlköğretim Okullarında Sosyal Bilgiler Dersini Yürüten 4.ve 5. Sınıf Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programına İlişkin Görüşleri*, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Altun, M. Arslan, Ç. ve Yazgan Y. (2004), “Lise Matematik Ders Kitaplarının Kullanım Şekli ve Sıklığı Üzerine Bir Çalışma”, *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi* xvii (2), 2004, 131-147
- Aydın, İ. (2001), *Osmanlıdan Günümüze Tarih Ders Kitapları*, Ankara: Eğitim-Sen Yayınları
- Baykul, Y.(1994),*İlköğretim Okullarında Matematik Öğretimine Bir Bakış, İlköğretim Okullarında Matematik Öğretimi ve Sorunları*, Ankara: TED Yayınları
- Batdal, G.(2006), *İlköğretim Birinci Kademe Matematik Programının Öğretmen Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Binbaşıoğlu, C. (1995), *Okullarda Öğretim Sorunları*, Ankara: Eğitim-Der Yayınları.

- Binbaşıoğlu, C. (1994), *Genel Öğretim Bilgisi. İlk ve Orta Dereceli Okul Öğretmenleri İçin Öğretimde İlke, Yöntem Ve Teknikler*, Ankara: Binbaşıoğlu Yayınları.
- Bulut, S.(2008), *İlköğretim Ders Kitaplarının Görsel Boyut ve İçerik Tutarlılığı Açısından İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi, Niğde.
- Bağcı, H. (2007), *Dokuzuncu Sınıf Bilgi ve İletişim Teknolojileri Ders Kitabının Görsel Tasarım İlkelerine Göre Değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Büyüköztürk, Ş. (2002), Faktör Analizi: Temel Kavramlar Ve Ölçek Geliştirmede Kullanımı. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi. Sayı:32. 470–481
- Ceyhan, E. ve Yiğit, B. (2004), *Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi*, Ankara: Anı Yayıncılık
- Cross And Cypher. (1961). *Audio-Visual Education*. New York: Thomas Y. Crowell Company.
- Çakır, A. (2006), *İlköğretim Dördüncü Sınıf Matematik Ders Kitapları İle İlgili Öğretmen Görüşleri*, Yüksek Lisans Tezi, Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.
- Çakır, İ. (2009), *İlköğretim 5. Sınıf Matematik Ders Kitaplarının Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Çetin, A. (2008), *6. Sınıf Yeni Sosyal Bilgiler Ders Kitabının (2005) Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenip Değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar.

- Dayak, E.(1998), *İlköğretim 5.Sınıf Matematik Ders Kitaplarının Eğitim Öğretime Uygunluğunun Değerlendirilmesi*, (Yayınlanmamış)Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul
- Demirel, Ö.(2000), *Türkçe Öğretimi*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Doyran, Y.(1997), İlköğretim 1. Sınıf Ders Kitaplarında Biçim İçerik İlişkisi, *Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi*, 7, 35-43.
- Dökmen, Ü. (1996), *Sanatta ve Günlük Yasamda İletişim Çatışmaları ve Empati* İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Dündar, A. (1995), *Ortaokul Temel Ders Kitaplarının Eğitsel ve Grafikseldan Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Duman, T., Karakaya, N., Çakmak, M., Eray, M. ve Özkan, M. (2001), Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi. Editör: Küçükahmet, L. Nobel Yayın Dağıtım. Ankara. (S. 10-40)
- Esirgemez, M. (1995), *İlkokul Matematik Ders Kitaplarının Öğrenmeyi Sağlamadaki Katkıları Yönünden Öğretmen Görüşleri*.(Yayınlanmamış) Bilim Uzmanlık Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara
- Erden, M., (1997), *Sosyal Bilgiler Öğretimi*, İstanbul: Alkım Yayınları.
- Güçlü, N., Topses, G., Yel, S., Korkmaz, A., Çakmak, M., Köksal, H. ve Albayrak, F.(2001), *Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu: Hayat Bilgisi 1–3*,Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Güneş, F. (2002), *Ders Kitaplarının İncelenmesi*, Ankara: Ocak Yayınları.

- Hesapçioğlu, M. (1994), *Öğretim İlke ve Yöntemleri, Eğitim Programları ve Öğretim*, İstanbul: Beta Yayınları.
- Işık, C.(2008), “İlköğretim İkinci Kademesinde Matematik Öğretmenlerinin Matematik Ders Kitabı Kullanımını Etkileyen Etmenler ve Beklentileri”, *Kastamonu Eğitim Dergisi, Cilt:16 No:1 163-176*.
- İşeri, K. (2003), “Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinler İçin Çizilen Resimlerin İncelenmesi”, *Cumhuriyetimizin 80. Yılında Türkçemiz, Anadolu Çağdaş Eğitim Vakfı Yayınları, Ankara*.
- Kılıç, Z., Atasay, B., Tertemiz, N., Seren,M. ve Ercan,L. (2001), *Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu, Fen Bilgisi 4-8, Ankara: Nobel Yayınevi*.
- Karasar, N., 2006, *Bilimsel Araştırma Yöntemi*,Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, S.81.
- Kalaycı, Ş. (2008), *Spss Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*, Ankara. Asil Yayıncılık.
- Karakelleoğlu, S. (2007), *İlköğretim 4. Sınıf Matematik Ders Kitaplarına İlişkin Öğretmen, Öğrenci ve Uzman Görüşleri*, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir.
- Kulantaş, N. (2007), *4. ve 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanılan Öğrenci Ders ve Çalışma Kitapları İle Öğretmen Kılavuz Kitaplarının, Öğretmen, Öğrenci ve Veli Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi*, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Karaca (Gün), C.(2009), *Ortaöğretim Dokuzuncu Sınıf Matematik Ders Kitabına İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri*, Yüksek Lisans Tezi Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.

Kayıkçı, M.(2006), *İlköğretim Türkçe, Sosyal Bilgiler, Fen Bilgisi ve Matematik Ders Kitaplarında Görsel Tasarım Sorunları*, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.

Kaya, A.(2008), *MEB Tarafından Hazırlatılan İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Matematik Ders Kitaplarındaki Etkinliklere İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri*, Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Zonguldak.

Küçükahmet, L.(2003), *Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Küçükahmet, L.(1999), *Öğretimde Planlama ve Değerlendirme*, İstanbul: Alkım Yayınevi.

Kılıç, A. ve Seven, S. (2002), *Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi*, Ankara: Pegem A Yayıncılık

Kılıç, A. ve Seven, S. (2006), *Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi*, Ankara: Pegem A Yayıncılık

Kılıç, A. ve Seven, S. (2005), *Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Milli Eğitim Bakanlığı (2000). *İlköğretim Okulu Matematik Programı 6–7–8. Sınıf*, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

Milli Eğitim Bakanlığı (1995). “Milli Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları Yönetmeliği”. *Tebliğler Dergisi*, S.24-34.

Milli Eğitim Bakanlığı. (2004), *Ders Kitapları ve Araçları Yönetmeliği*,17.04.2004.

Mutu (Bakılan), B. (2008), *6. Ve 7. Sınıf Matematik Ders Kitapları Hakkında Öğretmen Görüşleri, Yüksek Lisans Tezi*, Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.

Oğuzkan, F. (1983), *Çocuk Edebiyatı*, Ankara. Üçüncü Baskı.

Orbeyi, S. (2007), *İlköğretim Matematik Dersi Öğretim Programı'nın Öğretmen Görüşlerine Dayalı Olarak Değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.

Oktaylar, H.(2009), *Kpss Program Geliştirme Kitabı*, Ankara: Yargı Yayınevi.

Sarıer, Y.(2007), *Altıncı Sınıf Matematik Öğretmenlerinin Matematik Dersi Öğretim Programına İlişkin Görüşleri*, Yüksek Lisans Tezi, Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.

Semerci, Ç. ve Semerci, N. (2004), İlköğretim (1-5. Sınıf) Matematik Ders Kitaplarının Genel Bir Değerlendirilmesi, *Milli Eğitim Dergisi* 162, 1-5.

Sayın, Z. (1996), "*Tasarım Açısından Türkiye'de Okutulan Abece Kitapları*". *Türkiye Ve Almanya'da İlköğretim Ders Kitapları*, Ankara: Türk-Alman Kültür İşleri Kurulu Yayınları, 159–163.

Şahin, S. ve Turanlı, N.(2005), "Liselerde Okutulmakta Olan Lise I. Sınıf Matematik Kitaplarının Değerlendirilmesi", *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 25, Sayı 2, 327-341.

Şimşek, N. (1997), *Derste Eğitim Teknolojisi Kullanımı*, Ankara: Anıl Matbaası.

Tosunoğlu, M., Arslan, M. ve Karakuş, İ. (2001), *Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme*, Ankara: Anittepe Yayıncılık

- Tekbıyık, A. (2006), “Lise Fizik I Ders Kitabının Okunabilirliği ve Hedef Yaş Düzeyine Uygunluğu”. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, S.2, Ss.441–446.
- Tosun, C., Doğan, R. ve Korkmaz, A. (2001), *Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu: Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi 4–8*, : Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Turhan, H. (2008), *İlköğretim 4 ve 5. Sınıf Öğretmenlerinin Matematik Dersinin Öğretimine Yönelik Görüşlerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Tural, E. (2007), *İlköğretim II. Basamak Fen Bilgisi Ders Kitaplarında Kullanılan Görsellerin Biçim ve İçerik Yönünden İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- Taş, S. (2005), *İlköğretim 6-7-8. Sınıflarda Matematik Öğretiminde Başarıya Etki Eden Etmenler*, Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.
- Tertemiz, N., Ercan, L., Kuyubaşı, Y., Küçükahmet, L.(Ed.) (2004), *Ders Kitabı ve Eğitimdeki Önemi, Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu (2.Baskı)*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- Ulu Kalın, Ö.(2007), *Sosyal Bilgiler Öğretim Programı (2004) ve 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabının İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Uzuntiryaki, E. ve Boz, Y. (2006). “Öğretmen Adaylarının Ders Kitabı Kullanımıyla İlgili Görüşleri”. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. S.31, ss.212–220.

- Uluişik, M.(2008), *İlköğretim Beşinci Sınıf Matematik Ders Kitaplarının Görsel Tasarım İlkeleri Açısından Değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar.
- Ünsal, Y. ve Güneş, B., 2003, Bir Kitap İnceleme Çalışması Örneği Olarak MEB İlköğretim 8.Sınıf Fen Bilgisi Ders Kitabına Fizik Konuları Yönünden Eleştirel Bir Bakış, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 11, 2, 387-394.
- Yazar. İ. (2003), Türk Dili ve Edebiyatı Ders Kitaplarına Görsel Açından Bir Yaklaşım *Sosyal Bilimler Eğitimi Kongresi, 15-17 Mayıs 2003 Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü, Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi, Buca- İzmir*
- Yılmaz, A, Seçken, N ve Morgil, İ. (1998) Lise 11.Sınıf, Kimya 3 Ders Kitaplarının Kimya Eğitimine Uygunluklarının Araştırılması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 14:73-83.
- Yıldırım, A.(2006), *Yeni İlköğretim Programına Göre Hazırlanmış Hayat Bilgisi Ders Kitaplarına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi (Elazığ İli Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Elazığ.
- Yılmaz, T.(2006), *Yenilenen 5.Sınıf Matematik Programı Hakkında Öğretmen Görüşleri (Sakarya İli Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Yaşar, O. (2005), “Türkiye’de Okutulan Ortaöğretim Coğrafya Ders Kitaplarında Ölçme ve Değerlendirme Çalışmalarına Yönelik Karsılaştırılmalı Bir Yaklaşım”. *International Journal Of Progressive Education*. C.1, S.2.
- Yalın, H. İ. (1996). “Ders Kitapları Tasarımı”, *Millî Eğitim*, S. 132.

EKLER

Ek. 1. Veri Toplama Araçları

8. SINIF MATEMATİK DERS KİTABI HAKKINDA ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

ANKET FORMU

Değerli meslektaşım,

Bu anket “8.Sınıf Matematik Ders Kitabı Hakkında Öğretmen Görüşleri” adlı yüksek lisans tezi çalışması için hazırlanmıştır. Anketin amacı, ilköğretim 8.sınıf Matematik ders kitaplarıyla ilgili görüşlerinizi belirlemektir. Anket 5 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm kişisel bilgilerden oluşmaktadır. Diğer bölümler ise, ders kitapları ile ilgili verilerin toplanacağı bölümdür.

Anket beşli likert tarzında olup, (1) Kesinlikle Katılmıyorum (2) Katılmıyorum (3) Karasızım (4) Katılıyorum (5) Kesinlikle Katılıyorum şeklinde numaralandırılmıştır. Size en uygun seçeneğe (X) işareti koyunuz. Hiçbir ifadenin boş bırakmaması araştırmanın daha sağlıklı olmasını sağlayacaktır.

1. Bölüm

1. Cinsiyetiniz () Erkek () Kadın

2. Hizmet süreniz () 1-5 yıl () 6-10 yıl () 11-15 yıl () 16-20 yıl () 21 yıl ve üzeri

3. Mezun olduğunuz Eğitim Kurumu

() Öğretmen okulu () Eğitim yüksek okulu () Eğitim fakültesi ()

Diğer.....

4. Eğitim durumunuz () Ön lisans () Lisans () Yüksek lisans

5. Ders kitabını nasıl seçmek istersiniz

() Zümre öğretmenleri ile seçmek isterim () Kendim seçmek isterim

() Etkim olmasa da olur () Diğer (Belirtiniz).....

2. Bölüm

Ders Kitabında Görsellik (Grafik, fotoğraf vb.) Açıdan;	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1- Öğrencinin gelişim özellikleri dikkate alınmıştır.					
2- Öğretim programına uygun tasarlanmıştır.					
3- Ders konularını açıklamada yeterli düzeydedir.					
4- Uygun renkler kullanılarak tasarlanmıştır.					
5- Öğrenme ilkelerine uygun olarak düzenlenmiştir.					
6- Metin içeriklerine uygun olarak hazırlanmıştır.					
7- Öğrencinin seviyesi dikkate alınarak hazırlanmıştır.					
8- Akılda kalıcı şekilde düzenlenmiştir.					
9- Açık, net ve anlaşılır bir şekilde oluşturulmuştur.					

3. Bölüm

Ders Kitabının Biçimsel Özellikleri	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1- Kitabın kapağı öğrencilerin dikkatini çekmektedir.					
2- Kitabın kapağı kaliteli ve sağlamdır.					
3- Kapak kitabın içeriğini yansıtacak şekilde tasarlanmıştır.					
4- Yazı büyüklüğü öğrencilerin seviyesine uygundur.					
5- Kitapta önemli görülen noktalar vurgulanmıştır.					
6- Şekil, renk, doku, boşluk gibi öğeler kendi aralarında bir denge oluşturmaktadır.					
7- Öğrencilerin not almasını sağlayacak yeterlikte boşluklar bırakılmıştır.					
8- Ders kitabında başlıklar ilgi çekici ve anlaşılırdır.					
9- Kenar boşlukları ve satır araları yeterlidir.					
10- Kitabın boyutları öğrenci düzeyine uygundur.					
11- Her bölüm için ilgili bölüm başlıkları sade bir biçimde hazırlanmıştır.					
12- Sözlük kitapta yer alan yeni kavramların tümünü kapsamaktadır.					
13-Konulardaki önemli bilgiler öğrencinin dikkatini çekecek şekilde düzenlenmiştir.					

4.Bölüm

Ders Kitabının Alıştırma ve Değerlendirme Özellikleri	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1- Her ünite için yeterince alıştırmalar soruları verilmektedir.					
2- Her ünite için yeterince değerlendirme soruları verilmektedir.					
3- Değerlendirme sorularında kapsam geçerliliği sağlanmıştır.					
4- Kitaptaki sorular ölçme ve değerlendirme özelliklerine uygun olarak hazırlanmıştır.					
5- Hazırlık çalışmaları öğrencilerin bilgi ve beceri birikimine uygundur.					
6- Değerlendirme soruları değişik soru tiplerine uygun verilmektedir.					
7- Sorular her seviyedeki öğrencinin kendini değerlendirmesine fırsat vermektedir.					
8- Soruların dili öğrencinin anlayabileceği düzeydedir.					
9- Değerlendirme soruları açık ve anlaşılırdır.					
10- Sorular araştırma ve inceleme yapmaya teşvik etmektedir.					
11- Örnek soru ve araştırmalar ezbere dönük değildir.					
12-Kitapta öğrencilerin eski konuları ve bilgilerini hatırlamalarını ve bunları kullanmalarını sağlayacak alıştırmalar vardır.					

5. Bölüm

Yardımcı Kaynaklar (Öğretmen Kılavuz Kitabı ve Öğrenci Çalışma Kitabı)	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Öğretmen kılavuz kitabı ders planlamada öğretmene yardımcı olacak niteliktedir.					
2. Öğretmen kılavuzun kitabında alternatif etkinliklere yer verilmektedir.					
3. Öğretmen kılavuzun kitabında uygulanacak yöntem ve teknikler konusunda yeterli bilgi verilmektedir.					
4. Öğrenci çalışma kitabındaki soru çeşitliliği ders kitabındaki soru çeşitliliğiyle örtüşmektedir.					
5. Öğrenci çalışma kitabında farklı türde soru stilleri bulunmaktadır (çoktan seçmeli, boşluk doldurma vb.).					
6- Öğrenci çalışma kitabında sadece sorulara değil, oyunlara, bulmacalara vb. eğlenceli etkinliklere yer verilmiştir.					
7- Öğretmen kılavuz kitabı öğrencileri derse çekmekte kullanılabilecek çeşitli hikâye, fıkra ve sorular sormaktadır.					
8- Matematik çalışma kitabı, programda öngörülen beceri, değer ve tutumları kazandırmaya yönelik etkinlikleri içermektedir.					
9- Öğrenci çalışma kitaplarındaki alıştırmaların sayısı yeterlidir.					
10- Öğrenci çalışma kitabındaki alıştırmalar öğrencilerin yorum yapmasını ve yeni çözümler üretmesini sağlamaktadır.					
11- Konu ile ilgili derinlemesine bilgi için öğretmene farklı kaynaklar tavsiye edilmektedir					
12- Ek kaynak olarak test kitabı kullanmaya ihtiyaç vardır.					
13- Öğretmen kılavuz kitabı derste kullanılacak araç-gereçler ve bunların nasıl kullanılacağına dair bilgiler vermektedir.					

6.Bölüm

Ders Kitabının İçerik Açısından Değerlendirilmesi	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1- Öğretim yöntem ve tekniklerine uygun olarak düzenlenmiştir.					
2- Konunun öğrenilmesi için gerekli ön şart niteliğindeki temel bilgi ve becerileri içermektedir.					
3- Öğrencilerin hazırlık çalışması yapmaları için yeterince hazırlık soruları bulunmaktadır.					
4- Hazırlık soruları öğrencinin araştırma, inceleme, deney ve gözlem yapmaya teşvik edecek niteliktedir.					
5- İçerik öğrencinin ilgisini çekebilecek niteliktedir.					
6- Ünite konuları öğrencilerin problem çözme, karar verme, eleştirel düşünme vb. yeteneğini geliştirecek niteliktedir.					
7- Sunulan bilgiyi destekleyen yeterli sayıda örnek verilmiştir.					
8- Verilen örnekler öğrenci seviyesine uygundur.					
9- İçerik dersin kazanımları ile tutarlıdır.					
10- Gereksiz bilgi ve fazla ayrıntı yoktur.					
11- Bir önceki sınıfın konuları ile bağlantılıdır					
12- Bir sonraki sınıfa hazırlık niteliği taşımaktadır.					
13- Örnekler öğrencilerin gelişim düzeyine uygundur.					
14- İçerik matematik eğitimindeki çağdaş öğretim yaklaşımları (drama, işbirliğine dayalı öğretim vb.) dikkate alınarak düzenlenmiştir.					
15- Ders kitabında matematiğe karşı olumlu tutum geliştirmeye yönelik etkinlikler yer almaktadır.					
16- Problemler öğretmenden destek almadan öğrenciler tarafından anlaşılabilir düzeydedir.					

Ek. 2. Araştırma İzin Yazısı

T.C.
OSMANIYE VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.4.80.00.05(510)/16792

Konu : Tez Çalışması

20-10-2009

MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNE

Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı tezli yüksek lisans öğrencisi Yunus KURTULMUŞ'un 'İlköğretim 8. sınıf Matematik ders kitapları ile ilgili öğretmen görüşleri' isimli tezini yürütebilmesi ve Müdürlüğümüze bağlı Merkez İlköğretim Okullarında anketini uygulayabilmesi hususunu;

Müdürlüğünüzce de uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

OLUR
19/10/2009

Ali Said ÇALIŞKAN
Milli Eğitim Müdürü

Bayram KAYMAK
Müdür Yardımcısı

	<p>Osmaniye İl Millî Eğitim Müdürlüğü Ayrıntı için irtibat: B.KAYMAK Mdr.Yard. Yeni Hükümet Konağı OSMANIYE Tel : 0 328 8261784-8261783 Faks : 0 328 825 03 30 osmaniye.mem@meb.gov.tr http://osmaniye.meb.gov.tr</p>	<p>EĞİTİM %100 DESTEK www.egitimdestek.meb.gov.tr</p>		<p>EĞİTİMDE KESİNLİK Değerli öğretmenler! gelecek!</p>
---	---	--	---	---